

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Yeni 15-16 Haziranlara
devrimin şanlı yolundan!
Yıl:11, Sayı:261, 25 Haziran 1984

Cezaevlerindeki son başkaldırı ve bu başkaldırıda dört devrimcinin şehit olması, bugünkü ortamda devrim ateşini yeniden alevlendirme anlamını taşıyor.

ŞAN OLSUN YIĞITLERE

Faşist darbeden bu yana neredeyse dört yıl geçti. Her türlü baskı ve zorbalığa başvurdular. Devrim ateşini söndüremediler.

Bunun, hem de en ağır baskı ve zorbalık odağı olan cezaevlerinden uç veren ilk somut, pratik kanıtları, cezaevlerindeki devrimcilerin, uzun süre önce başlayan, ard arda gelen, dalga dalga yayılan başkaldırı eylemleriydi. Cezaevlerindeki son başkaldırı, bu başkaldırıda resmi verilere göre 3, gayri resmi dolayısıyla daha doğru verilere göre 4 devrimcinin şehit olması ise, bugünkü ortamda artık devrim ateşinin söndürülemediğini haber vermenin de ötesinde bir anlam taşıyor. Devrim ateşini yeniden alevlendirme, devrimci savaşımı açığa çıkarma, yine sokaklara, alanlara dökme anlamını taşıyor. Şan olsun yiğitlere!

Metris ve Sağmalcılar'da, 11 Nisan'dan beri açlık grevinde olan 266 devrimci tutukludan 4 devrimci can verdi. 15 Haziran'da Abdullah Meral, 17 Haziran'da Mehmet Fatih Öktülmüş, 19 Haziran'da da Haydar Başbağ ve Sermet Parkin yaşamlarını yitirdiler. Bu dört devrimciden üçü Dev-Sol'dandır. Şu sırada 9 devrimci komada, 30'u ise kötü durumdadır.

Ayrıca Elazığ'da da açlık grevi sürmektedir ve orada da resmi verilere (?) göre iki devrimci komadadır. Tutuklu yakınları, son Ankara ve Diyarbakır eylemlerinde 12 devrimcinin can verdiğini söylemektedirler.

Birinci Ordu ve Sıkıyönetim Komuntanlığı konuyla ilgili bir açıklama yayınladı. Yani, olayı yine duyurmak zorunda kaldılar. Böyle olduğu için de açıklamada "kanun ve nizam" diye atıp tutuyorlar. "Kanun ve nizam"ınızın nasıl olduğunu biz de biliyoruz ve tam da buna karşıyız.

Ayrıca bir basın toplantısında olaylara Özal da değinmek zorunda kaldı. Devrimci tutukluların, siyasi tutuklu statüsü, gruplar olarak örgütlenme, yakınlarıyla ve avukatlarıyla tepelerine nöbetçiler dikilmeden görüşme, tüm yayınlara ulaşma, radyo televizyon izleme ve idam cezasının kaldırılması istemlerine karşı "bu istemleri kabul etmek olanaksızdır" dedi.

Bunu diyerek Özal, kendi kafa yapısının nasıl "olanaklara" sahip olduğunu sergilemiş oldu! MHP'lilere karşı idam cezaları çoktan kaldırılmıştır, hatta MHP'lilerin idamlıkları bile tahliye edilmişlerdir. Devrimcilere gelince, "bu istemleri kabul etmek olanaksız" oluyor! Bizim için de bu rejim "olanaksızdır".

Aynı basın toplantısında Özal, bir de şöyle diyor: "Bizim açımızdan Türkiye'nin siyasal tutuklusu yoktur". Hangi açıdan bakarsak bakalım bu sözler koca bir yalan ve sahtekarlıktır. Hem siyasal tutuklu kavramı, hem Türkiye'deki durumu çarpıtması, hem de işine gelince kendini ekonomi müdürü sayıp siyasetten sorumlu değilmiş havaları yaratması açısından bu sözler düpedüz sahtekarlıktır.

Bu basın toplantısında Özal, bundan önceki eylemlerde de 7 devrimcinin öldüğünü ancak şimdi "açıklıyor". Açıklıyor değil, açıklamak zorunda kalıyor.

Türkiye toplumunda büyük bir nefret birikti. Bu nedenle şimdilik onları açıklamak zorunda kalıyorlar ama bir süre sonra, aynı nedenle, olanların hesabını vermek zorunda kalacaklar!

Şan olsun yiğit savaşkan devrimcilere!

Ölenlerin anılarını devrimci savaşımımızda yaşatacağız!

Burjuvazinin "başarı" beklentilerini bir an önce açık iflasa çevirmek için ileri!

NİCE 15-16 HAZİRANLARA

Türkiye'de hükümet istifa etmedi, düşürülmedi, "yüce" mecliste çoğunluğa sahip, vb... Yani *görünürde* bir hükümet bunalımı yoktur. Yine bunun gibi, Anayasa'ya karşı gösteriler, mitingler yapılmıyor. Yalnızca, Anayasa'nın değişmesini ima eden belirli sesler duyuldu. Buna karşı Evren çok "şiddetli" bir savunma yaptı. Yani *görünürde* anayasa konusu da kapandı. Ama gerçekte işler hiç de göründüğü gibi değil.

Türkiye'de hükümet ve anayasa tartışmasının önüne geçilemiyor. Çünkü işçi sınıfında, yığınlarda güçlü bir gerilim vardır. Burjuvazinin azılı gerici kesimleri anayasa konusunu pek gündeme getirmezken, sosyal demokratlar hem hükümet, hem anayasa konusunu tartışıyorlar. Ötekilerden bu kadarcık ayrılıyorlar. Ama sınıfsal özde hiç de ayrılmadıkları yürüttükleri tartışmadan belli oluyor.

SODEP, üzerine şimşek çekmemek, faşistleri kışkırtmamak(!) gibi liberal kaygularla anayasa değişiliği istemediğini açıklarken, HP'den Gürkan, anayasa değişikliği için zaman henüz erken dedi ve bunu derken Anayasa'yı epey yağladı balladı. Öte yandan, en en en sol sosyal demokratlarımızdan Uğur Mumcu, Anayasa'nın değişebileceğini ama anayasal yollardan(?) değişebileceğini söyleyerek, liberal kaygulara bir başka örnek vermiş oldu.

Türkiye'de rejime karşı biriken öfkenin odak noktalarından biri Anayasa olmasa sosyal demokratların anayasadan söz etmeleri bile kuşkuludur. Öfke olunca söz ediyorlar ama bu kez de hepsinin ortak noktası öfkeyi ehlileştirme çabası oluyor. Ancak ehlileştirme yöntemlerinde farklılıklar taşıyorlar.

Anayasa, sistemi, devleti daha derinden ilgilendiren bir konu olduğu için burjuvazinin azılı gerici kesimleri bunu pek gündeme getirmiyorlar ama onlar da herkesle beraber hükümet sorununu tartışmaktan kendilerini alamıyorlar.

Gerçekten, uzun süredir Türkiye'de burjuvazi inişli çıkışlı bir seyir içinde hükümet sorununu tartışıyor. Çeşitli girişim ve görüşler var. Mecliste "alternatif arama toplantıları" yapılırken ve bu toplantılara çeşitli partilerden siyasetçiler katılırken, basında erken seçim, milli birlik hükümeti ve Özal'ın başarısı üç alternatif olarak tartışıldı. Milli birlik hükümeti formülü basındaki tartışmada rağbet görmedi. Kimisi "erken seçim", kimisi "Özal'ın başarısı" yönünde vurgu yaptı. Şu anda herkes Özal'ın başarısı noktasında anlaşmış görünüyor. Ancak bunun da altında yatan başka bazı gerçekler var.

Erken seçim, yine "istenmeyen" bir ortam yaratacağı için zaten sosyal demokratlar bile hemen bir erken seçim görüşünü savunmadılar. Tartışma önce, bu pahalılık dayanılmaz boyutlara ulaştı, ya bir patlama "tehlikesi" kapıya *acil olarak* dayanırsa ne yaparız temelinde yürüyordu. Erken seçim fikri de bu çerçeve içinde vurgulanıyordu. Ancak tartışmanın kendisi erken seçim isteğini körükler bir etki yaptığından, Özal'ın da uyarısıyla, bunu kestiler ve Ozal'ın başarısında anlaştılar. Ama farklılıklar çelişkiler ortadan kalkmadı. Yalnızca, konu ANAP içinde hükümet kim olacak çerçevesi içine sınırlandı. Şimdi taraflar ANAP içinde hükümet kavgası veriyorlar.

Azılı gericiler ANAP içindeki MHP'lilerden yanalar. Bazıları MSP'lilerden yanalar. Bazıları ise Arıkancı kesildiler. En çok MHP'lilere, sonra onları kışkırttıkları için MSP'lilere kızıyorlar, Arıkan'da "umut"(?) görüyorlar. Şu anda kimse ANAP'ın bölünmesini istemiyor ama birliğin kendi tuttuğu çizgi temelinde olmasını istiyor. Burjuvazinin yaygın olarak anlaşmış göründüğü "Özal'ın başarısı" formülü böylesine zengin bir içerik taşıyor!

Burjuvazi gerçekte bölük pörçük durumdadır ve çelişkilerini artık kolayından yatıştıramaz. Nitekim çelişkiler artık Fenerbahçe Beşiktaş düzeyine dek her alanda, her gün açığa çıkmaktadır. Yalnızca milletvekilleri şöförlerle birlikte oturtulmalı mı, oturtulmamalı mı, ya da meclisin camii olmalı mı olmamalı mı gibi çok "önemli" iç konularda değil, İran-Irak savaşı ve Kıbrıs'ın uluslararası durumu gibi konularda da yansıyor.

İran-Irak savaşı konusunda, MHP'liler Irak'ta Kerkük Türklerinin ezildiğinin propagandasını yaparlarken, Irak'ın Türk tankerini bombalaması bunun üzerine tuz biber ekti. Azılı gericiler, Irak'a karşı savaş kokan bir kampanya başlattılar. Liberal gericiler ise, işleri yatıştırıcı bir rol takınarak Irak'ı savundular, yanlışlık oldu vb. yollardan Irak adına özür dilediler.

Bu arada CIA'nın Denktaş'ı tehdit ettiğine ilişkin bomba haberler çıktı piyasaya. Kimileri Kıbrıs'la Küba'yı karıştırdılar galiba! Her neyse, derken Denktaş Türkiye'yi ziyaret etti, top atışlarıyla karşılandı. Büyük gösterişi olan bir protokol uygulanırken, Kıbrıs konusunda Türkiye'nin tutumu ne olmalıdır tartışması yürüdü.

Burjuvazi "Özal'ın başarısı" formülünde anlaşmış görünüyor ama bu "zengin içerikli" formül, tüm içeriğiyle giderek hızla geçersizleşiyor. Cezaevlerinde yiğitçe direnen, devrimci inatla, kararlılıkla can vermekten bile kaçınmayan devrimciler, yeni 15-16 Haziranların kıvılcımıdırlar. Burjuvazinin "başarı" beklentilerini bir an önce açık iflasa çevirmek için ileri!

Cemile Çakmak

İŞÇİNİN SESİ
Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Kolları sıvamak gerekiyor

Bizler Rotterdam'da uzun bir süreden beri menşeviklerle çalışıyorduk. Sürekli bir huzursuzluk, rahatsızlık içindeydik. *İşçinin Sesi*'yle tanıştıktan sonra huzursuzluğumuzun nedenlerini anlamaya başladık. Onların safından ayrılıp örgütümüz saflarında yerimizi aldık.

Önümüzde başarmamız gereken yığınla görev var. Biz işe Rotterdam'da sosyalist bir yığın örgütü kurarak başladık. Örgütümüzün adını İşçi Merkezi koyduk. Kuruluşumuzu Hollandaca ve Türkçe olarak çıkardığımız bir bidiriyle duyurduk. Hemen eğitim çalışmalarına başladık. Bu çalışmalarımızı düzenli olarak sürdürüp ideolojik düzeyimizi yükseltmeye kararlıyız. Ayrıca Türkiyelilerin yoğun bulunduğu yerlerde, pazarlarda gazete satışlarına başladık. Gazetemiz buradaki işçiler arasında ilgiyle karşılanıyor.

Amacımız *İşçinin Sesi*'ne yaraşır kadrolar olmak, ülkemizdeki devrim savaşımına katkıda bulunmaktır.

Size biraz da Rotterdam hakkında bilgi verelim. Rotterdam 20 binden fazla Türkiyelinin yaşadığı dünyanın en büyük liman şehirlerinden biridir. Türkiyeli işçiler genellikle limanlarda, petrol rafinerilerinde çalışıyorlar. Rotterdam'daki Türkiyeli işçilerin en büyük sorunlarından biri işsizliktir. Türkiyeli işçiler arasındaki işsizlik yerli işçilerden çok çok daha yüksektir. Özellikle gençler arasında yüzde 40'lara varan bir işsizlik oranından sözediliyor.

Ayrıca Rotterdam yabancı düşmanlığının da oldukça fazla olduğu bir şehir. Geçen ay yapılan yerel seçimlerde oyların yüzde 12'sini alan Merkez Partisi yabancı düşmanlığının başını çekiyor. Rotterdam'daki yığın çalışmasını bu ve bunun gibi sorunlardan yola çıkarak sürdürmek gerekiyor.

Ülkemizde ise faşizm çözülme sürecine girdi. Yığınların hoşnutsuzluğu yavaştan eylemlere dönüşmeye başladı. Bunca baskıya, zulme rağmen ekonomik bunalım çözülemedi. Burjuvazinin işçi sınıfına sus payı dağıtmaya gücü yoktur. Bu durumda sosyal demokrasi bir alternatif olarak ortaya atılmak için pusuda bekliyor. Bu dönemde sosyal demokrasiyi yaşanılan geçmiş deneyimlerden de yararlanarak deşifre etmek, yığınların kuzu postuna bürünmüş bu azılı kurdun tuzağına bir daha düşmemeleri için ideolojik savaşımı daha da hızlandırmak büyük önem taşıyor.

Öte yandan çözülme sürecine girmiş olan faşizmin kaybettiği mevzileri yeniden elde etmek için saldırısını arttırması olasılığı da vardır. 259. sayımızın başbelgisinde de söylediğimiz gibi, faşizmin yeni saldırısını püskürtmek, demokrasiyi getirmek için dolu dizgin devrimci savaşım vermek gerekiyor. Kısacası kolları sıvamak gerekiyor!

Ahmet Kulüp,
Murat Demirci,
Rotterdam

DUYURU

TKP Eşgüdüm Komitesi'nin Kasım 1983 toplantısında aldığı karar gereği, bu yıl yaz taarruzu 10 Eylül'de başlayacaktır.

Bu nedenle özveri yarışının yıllardır alıştığımız adını, en azından bu yıl için belki de değiştirmek durumunda kalacağız.

TKP EK
Üst Bürosu

Avustralya'da hareketlenme var

Değerli yoldaşlar,
Gönderdiğiniz yayınları sürekli alıyoruz. Merkez organımız *İşçinin Sesi*, buradaki örgütlenme çalışmalarımızda bize temel oluşturuyor. Yayınlarımız gerek içeriği ve gerekse biçimiyle beğeniliyor, saygı uyandırıyor. İngilizce yayınlarımız ise, dil zorlukları nedeniyle iyi anlatamadığımız fikirlerimizi Avustralyalılara iletebilmemizde büyük rol oynuyor.

Avustralya'da son zamanlarda artan bir hareketlenme var. Sidney bölgesinde bir buçuk yıl önce büyük vaatlerle iktidara gelen İşçi Partisi vaatlerini gerçekleştirmek bir yana varolan sosyal haklara da el attı. İşçi Partisinin en büyük vaatlerinden biri işsizliği azaltmaktı. Oysa yalnızca son dört ayda işsizler ordusuna 33 bin kişi daha katıldı ve işsiz sayısı 1 milyona yaklaştı. Tabii bu resmi rakam. Burada bir kişinin işsizlik kayıtlarına geçebilmesi için resmi kurumlara başvurması gerekiyor. Birçok işsiz resmi kurumlar yoluyla iş bulabilmenin güçlüğünü bildiklerinden başvuruda bulunmuyorlar. Ayrıca karı-kocadan birisi çalışıyorsa işsiz olanın işsizlik parası alma hakkı olmadığından işsizlik kayıtlarına geçmiyor. Bu durumda Avustralya'daki gerçek işsiz sayısının resmi rakamın iki misline yakın olduğunu söyleyebiliriz.

Avustralya nüfusunun üçte birinin yaşadığı Sidney eyaletinde 24 Mart günü seçim yapıldı. Oy kullanma zorunluluğu olduğundan katılım yüksekti. İşçi Partisi bu seçimlerde %10'luk bir oy kaybına uğradı. Seçim sonrasında işçi ücretlerine yapılan %1.5'luk "zamma" karşılık birçok ihtiyaç maddesine yapılan yüksek zamlar homurtuları arttırdı.

Son dört ayda grev yapılmayan işkolu kalmadı. Posta, demir-çelik, uranyum işçileri grevdeler. Avustralya'da artan bir hareketlilik var, dedik. Ancak tüm eylemler, grevler birbirinden kopuk cereyan ediyor. Sarı sendikalar grevlerin birbiriyle bağlanmaması için vargücüyle çabalıyorlar. İşçilere bir alternatif gösteren de yok. Birçok grev ya kesimsel bir başarı ya da öncü işçilerin işten atılması ve işverenin başarısıyla bitiyor. Bu ülkede de işçi sınıfına önderlik edecek, savaş güçlerini birleştirecek bir komünist partisinin eksikliği kendini duyuruyor.

Buradaki Türkiyeli örgütlere gelince, bizim dışımızdakilerin üstüne ölü toprağı serilmiş gibi. Bir isteksizlik, bir dağınıklık hakim. 12 Eylül sonrasında merkezi örgütleri kaplayan yalpalama, dağınıklık Avustralya'da misliyle duyuluyor. Yığınlarla kaynaşamamaları, disiplinli bir örgütsel yapıdan uzak olmaları, ideolojik-siyasal görüşlerindeki tutarsızlık onları bunalıma sürüklüyor. Herkes kendine uygun bulduğu bir yerli örgüte yanaşmış durumda. Menşevikler Sosyalist Parti'ye, Dev-Yol'lular Troçkist partiye, TDKP ve TKP-ML de anti-Sovyetiklere yamanmışlar.

Kimsenin birşey yaptığı yok ama eylem birliği, birlik sözlerinden geçilmiyor. Somut bir olayda ortaklaşa bir eylem düzenlemeyi önerdiğimizde ise ortalıkta kimse kalmıyor. Eylem birliğinin sözünü bile ettiklerine pişman oluyorlar. Biz tüm bu olumsuzluklara karşın devrimci akımlara yapıcı bir tutumla yaklaşmayı sürdürüyoruz.

Sizlere bir de Avusturalya'da göçmen işçilere uygulanan siyasetten sözetmek istiyorum.

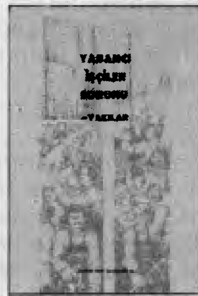
Bilindiği gibi Avustralya'da göçmen işçi alımı 1960 yılında başlatıldı. Aynı yıl bu konuyla ilgili bir yasa çıkarıldı. Önceleri daha çok İtalya, Yunanistan, Kıbrıs ve daha sonraları Türkiye'den işçiler alındı. Ancak bu ülkelerden gelen işçilerin belirli bir savaşım deneyimleri olduğundan bu ülkelerden işçi alımı azaltıldı. Son zamanlarda Vietnam, Kuzey Kore gibi ülkelerden kaçan koyu anti-komünist insanlar getiriliyor. Polonya'dan son yıllarda gelen ailelerin sayısı 4 bin 400'dür. Bu göçmen işçilerin derin anti-komünizmi Avustralya işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyini düşürmekte kullanılıyor.

Şimdilik yazacaklarım bu kadar. Tüm yoldaşlara selamlar.

T. Selen, Avustralya

Fiatı 1.50 Sterlin

40.
KİTAP DA
ÇIKTI

İsteme adresi:
PO Box 407,
London, E 16

İşçinin Sesi Yayınları'nın 40. kitabı *Yabancı İşçiler Sorunu* çıktı. Kapitalizmde işçi göçleri ve yabancı düşmanlığı sorununu hem teorik hem de Avrupa'daki Türkiyeli işçiler açısından derinlemesine inceleyen bu kitap sorunun çözümüne de ışık tutuyor.

Sidney'de barış yürüyüşü

Değerli yoldaşlar,
Geçtiğimiz günlerde Avustralya'nın çeşitli şehirlerinde yığınsal barış yürüyüşleri yapıldı. Bunlardan en önemlisi Sidney'de yapılan yürüyüştü. Bizim de *İşçinin Sesi* olarak katıldığımız bu yürüyüş Avustralya'nın tanık olduğu en yığınsal yürüyüşlerden biri oldu. Yürüyüşten sonra toplanılan yerde yayın masası açtık. Renk renk kitaplarımız büyük ilgi gördü. Masamıza gelenlere kitaplarımızın içeriği hakkında bilgi verdik, çeşitli örgütlerden insanlara barış, savaş, silahsızlanma konularındaki görüşlerimizi anlattık. Haksız savaşların karşısında, haklı savaşların içinde olduğumuzu vurguladık.

Kapitalist-emperyalist kampta bunalım derinleştikçe militarizm de hız kazanıyor. Büyük tekellerin orta ve az gelişmiş ülkelere yaptıkları yatırımlar önemli ölçüde silah endüstrisine yöneliyor. Örneğin Türkiye'ye gelmeyi planlayan yabancı sermaye haberlerinin altından hep silah endüstrisi çıkıyor. Öte yandan emperyalist ülkelerde varolan birçok büyük fabrika istenildiği anda, geniş ölçeklerde çeşitli savaş malzemeleri üretebilecek fabrikalara dönüştürülüyor. Buna Avustralya'dan bir örnek vermek istiyorum. Bu ülkede ağır endüstrinin omurgasını oluşturan ANI (Australia National Industry) 1975'lere kadar silah üretimine geçmeyi gündemine bile almamıştı. 1975'ten sonra kendine bağlı önemli fabrikalarda değişiklikler yaparak onları istenildiği anda askeri malzemeler üretecek üniteler haline getirdi. Yapılan deneme çalışmaları, bu "sivil" endüstrilerin istenildiği anda zırhlı araçlardan, toplara, uçaksavarlara kadar her türlü savaş malzemesini üretebilecek askersel endüstrilere dönüştürülebileceğini gösteriyor.

Tüm eylemlerin altında kâr, daha fazla kâr ilkesi yatan kapitalizm bir yandan 3. Dünya Savaşı tehlikesini yoğunlaştırırken, öte yandan bölgesel savaşlara neden oluyor, dünyanın dört bir yanını ateşe veriyor. Bugün barış için yürüyen yığınlara savaşlarla, 3. Dünya Savaşı tehlikesiyle kapitalizm arasındaki bağı gösterebilmek canalıcı önem taşıyor. Savaşa karşıysan savaşın nedenini, kapitalizmi yoketmelisin. Bu vurgulanmadan yapılan barış "savaşımı" her zaman tırnak içinde bir savaşım olarak kalmaya mahkumdur.

Nitekim Sidney'de yapılan barış yürüyüşünde burjuvazi yığınların bilincini saptırabilmek için elinden geleni yaptı. Yürüyüş kolunun sonlarına sokulan bir kortej silahlanma yarışının nedeninin sosyalist ülkeler olduğunu propaganda eden pankartlar, belgilerle yürüdü. Burjuvazinin bu çabalarını barış savaşımını devrim için savaşıma bağlayarak kıralım. Kapitalizmi devirerek dünyamızı sonsuz barış günlerine kavuşturalım.

N.Keser, Sidney

Bir ses daha

Yoldaşlar,
Mannheim'da yeni bir İMG daha kurduk. İMG'miz yeni sempatizan yoldaşlardan oluşuyor. Türkiye'deki sınıf savaşına destek olmak, biz Avrupa'daki devrimciler de bu sınıf savaşındaki yerimizi almak zorundayız.

Türkiye'deki sınıf savaşına partimize yaraşır bir şekilde hazırlanmak için bilinç düzeyimizi yükseltmeye büyük önem veriyoruz. Düzenli olarak eğitim yapıyor, çeşitli konularda tartışıyoruz.

Ayrıca pratik çalışmalarla ilgili bir program da yaptık. Görevimiz yığınlara gazetemizi götürmek, gazetemiz üzerinde tartışma açmak, onlara fikirlerimizi anlatmak, işçilerimizin güncel sorunlarıyla ilgilenmek, sorunlarına onlarla beraber çözüm aramaktır.

Devrim İMG, Mannheim

Yürüyen bu grevler, işçi hareketi için çok önemli bazı gerçekleri yaşamda bir kez daha sergiliyor. Bunlardan biri de, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde gerçekçi sendikal istemleri elde etmekle sisteme karşı savaşmak arasındaki dolaysız bağdır.

Britanya'da maden işçilerinin Almanya'da metal işçilerinin grevleri kararlılıkla sürüyor

Avrupa'nın iki önemli ülkesinde iki önemli grev kararlılıkla sürüyor ve işçi hareketi için genel olarak çok önemli gerçekleri yaşamda bir kez daha sergiliyor.

Maden işçileri grevi

Britanya'da maden işçileri grevi 15. haftasını doldurdu. Bu arada geçtiğimiz hafta, polisle grevciler arasında grevin başından bu yana en sert çatışmalar oldu.

Yorkshire bölgesindeki Orgreave kömür işletmesinde, Britanya'nın çeşitli yörelerinden gelen madencileri de içeren grev gözcüleriyle polis arasında çıkan çatışma 10 saat sürdü ve arabalar yakıldı, petrol bombaları patladı, tuğlalar uçuştu.

Çatışmada 51 madenci ve 28 polis yaralandı. Yaralananlar arasında Madenciler Sendikası Başkanı Arthur Scargill de vardı. Polislerin saldırıları sonucunda yaralanan Scargill hastaneye kaldırıldıktan sonra yetkililer Scargill'in düşerek yaralandığını iddia ederken, olaya tanık olmuş işçiler polisin Scargill'e nasıl saldırdığını ayrıntılı anlattılar.

Orgreave'deki çatışmada 79 kişi yaralanır ve 93 madenci tutuklanırken, Derbyshire'de Shirebrook ocağındaki çatışmalarda 21, Edinburgh'daki Bilston Glen ocağındaki çatışmalarda 17 madenci tutuklandı.

Tutuklanan grev gözcüleri önce hemen mahkemeye çıkarılıp, para "cezasına"(!) çarptırılırken şimdi kefaletle ve koşullu serbest bırakılmak üzere tutuklanmaya başlandı. Koşullar arasında belli bölgelere, semtlere girmemek de oluyor. Yani aktif grev gözcülerini eylemden alıkoyma taktiği izleniyor. Buna karşı madenciler tutuklanınca kefaleti kabul etmeme kararı aldılar. Şimdi tutuklu madencilerin bulunduğu cezaevlerinin önünde de grevci işçilerin "grev gözcülüğü" yapmaları bekleniyor.

Daha önceki çatışmalarda daha yüksek noktalar olmuş, hatta bir madenci yaşamını yitirmişti. Ama genel düzey açısından çatışmalar grevin başından bu yana yükselen bir eğri izliyor. Polisin ve mahkemelerin tutumu işçiler arasında çok aydınlatıcı bir etki yapıyor.

Son sert çatışmalı günlerden kısa süre önce Madenciler Sendikası ile Kömür İşletmesi arasında yeni görüşmeler olmuş ve anlaşmaya varılamamıştı. Ancak bu görüşmelerde işveren tarafı oldukça açık düştü. Öyle anlaşılıyor ki, bunun ardından madencilere karşı fiziksel saldırının azıtması belli bir telaş da içermektedir.

Görüşmelerde sendika, dört günlük çalışma haftası istedi, tükenmiş ve jeolojik güçlükleri olan kömür ocaklarının kapatılabileceğini, ancak "ekonomik değil" gerekçesiyle kapatmalara karşı olduğunu dile getirdi. Dört günlük çalışma konusunda sorun çıkmadı ama "ekonomik olmama" ölçütünde derin ayrılık yeniden yansıdı. Bunun çeşitli yönleri vardır.

Madencilerin en güçlü desteği, kendi militanlıklarıdır. Resimde, aileleriyle birlikte madencilerin, grevi desteklemek için yaptıkları yığınsal gösteri görülüyor.

Birincisi işveren tarafını görünürde asıl açık düşüren yönüdür. İşveren tarafı, üretimde belli bir kısıntı gerektiğini, bu nedenle bazı ocakların kapatılacağını söylemişti. Bunun üzerine grev olmuştu. Grevden önce 19 hafta süren fazla mesai boykotu ve 15 hafta süren grevin kendisi boyunca üretim zaten kısıldı ama işveren tarafı hâlâ aynı gerekçeleri ve planları ısrarla öne sürüyor. Sendika da bu tutarsızlığı sergiliyor.

İkincisi, işveren tarafını asıl özde açık düşüren yönüdür. "Ekonomik olmama" kavramına ilişkin olarak iki zıt sınıfsal ölçüt ortaya çıkmaktadır.

İşveren, kömür ocaklarını teknik olarak ilerletmenin masrafı, bu ilerleme sonunda işçi sayısındaki azalmadan doğan ücret harcamasındaki farktan fazlaysa ocaklara "ekonomik değil" diyor. Başka bir deyişle, teknolojiye harcayacağı sermaye, işçi ücretlerine harcadığı sermayenin değişmesinden elde ettiği kazancın üstündeyse, teknolojiyi geliştirmiyor, "kârsız" damgası basıp ocağı kapatmak istiyor. Bu tutum, kapitalizmin kâr güdüsünün toplumsal gelişmeye nasıl engel olduğunu açık ediyor.

İşçiler ise kömür ocaklarını geliştirmenin toplumsal yararına bakıyorlar. Gerekli yatırımlar yapılsın ama ocaklar kapatılmasın diyorlar. Gerçekte kapitalizme can evinden karşı çıkmış oluyorlar, ama bunun bilincinde değiller çünkü bu bilinci vermekle yükümlü olanlar, "komünistler", işçilere bilinç yerine sanki işçilerin moralleri bozukmuş gibi sürekli "moral" veriyorlar! Oysa moral bomba gibidir, eksik olan kapitalizme karşı savaştıkları halde bunun bilincinde olamamalarıdır. Dolayısıyla, kapitalizmden kapitalizm olmamasını istemiş, hedeflerine ulaşmanın bu sisteme karşı köklü bir savaşımla bağlı olduğunu gözden kaçırmış oluyorlar.

Zaten bu grevin önemli bir dersi, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde sisteme karşı savaşmakla gerçekçi istemleri yaşama geçirme arasındaki dolaysız bağlantıyı sergilemesidir. Bir başka ders de, Lenin'in, "liberaller işçilere sempati toplarsanız güçlüsünüz, komünistler ise güçlüyseniz sempati toplarsınız derler" sözünün çok canlı yaşanmasıdır. Çok çeşitli çevreler grevci işçilere ya hiç sempati duymuyorlar, ya da yeterince duymuyorlar. İşçilere sürekli liberal öğütler yağıyor. Ama, işçilerin kararlılığı sürdükçe bir anda tersine dönebilecek bir hava da doğuyor. Son azıtan saldırılardaki telaş biraz da buradan kaynaklanıyor.

Madencilerin eşleri, çocukları da savaşta...

Metal işçileri grevi

Almanya'da da metal işçileri grevi başarıyla sürüyor. Birçok işyerindeki lokavt uygulamasına karşı Hessen'de bir alt mahkemenin aldığı kararı üst mahkeme bozdu. Bu nedenle onbinlerce işçiye karşı lokavt uygulaması sürdürülüyor. Ama öte yandan grevler ve grevci işçilerle dayanışma grev ve gösterileri de yaygınlaşıyor. Hessen'de, özellikle Frankfurt'ta matbaa işçileri grevi birçok gazetenin çıkışını etkilerken Baden Würtemberg'in kuzeyinde de grevler yapıldı.

Almanya'nın MESS'i olan Gesamtmetall ile IG-Metal sendikası arasında Stuttgart'ta yapılan son görüşmeler yine anlaşmazlıkla sonuçlandı. Bir yandan işverenler ve hükümet sözcüleri grevin neden olduğu kaybın şimdilik 2,5 milyar DM olduğunu söyleyip ağlaşıyorlar ama öte yandan işçi sınıfına ülke, kıta hatta dünya çapında etkileri olacak bir ödün vermemek için, uzun erimli çıkarlarını inatla savunmaya çalışıyorlar.

Çalışma Bakanı Norbert Blüm, geçtiğimiz günlerde işçileri milliyetçi propagandayla caydırmaya çalıştı. Komşularımız bize ayıplayarak(!) bakıyorlar, dedi. Oysa bu grevin gösterdiği en önemli derslerden biri bugün işçi sınıfının sendikal savaşımının bile uluslararası düzeyde yürütülmek durumunda olduğu ve böyle olursa çok daha başarılı olacağıdır.

Grev gerek Almanya'da birçok başka işkolunu, gerekse Avusturya ve İtalya gibi ülkelerde çeşitli işkollarını doğrudan etkiledi. Bunu işverenler grevin bir "ayıbı" olarak gösteriyor, kullanıyorlar ama gerçekte bu, tam tersine işçi hareketini geliştirmek için yararlanılması gereken çok önemli bir pratik deneydir. İşverenleri köşeye sıkıştırmak için çeşitli ülkelerde çeşitli işkollarında birden grevlere gidilmesinin ne denli etkili olacağını gösteriyor.

Almanya'daki grevlerden çıkan bir önemli ders de, çalışma süresine iki farklı sınıfsal yaklaşımın yansımasıdır.

İşverenler apar topar bir erken emeklilik yasası çıkardılar. Teknolojik ilerleme koşullarında işverenin tutumu, işçiyi yoğun olarak sömürüp, posasını çıkarıp, ondan sonra emekliye ayırmaktır. Tek başına bu yasa işverenin bu yaklaşımını gösteriyor.

İşveren, işçinin yaşamı içindeki yoğun sömürü dolu yılları azaltmayı kabul ediyor ama çalışma sırasında yoğun sömürünün kısaltılmasını, iş saatlerinin düşürülmesini kabul etmiyor. Oysa posası çıkmış bir işçinin erken emekli olması çok fazla bir yarar getirmez.

Erken emeklilik yasası, ancak genel olarak çalışma saatlerini azaltmayla birlikte düşünülürse bir anlam taşır. İşçi sınıfının teknolojik ilerlemeye yaklaşımı, hem iş haftasının, hem de yaşam boyunca çalışma süresinin kısaltılmasıdır.

İşverenler 35 saat istemine "karşı" alternatif olarak erken emekliliği getirdiler. Bu hem onların sınıfsal yaklaşımını güzel sergiliyor, hem de gerçekte onları alternatifsiz bırakıyor. Çünkü bir ömür boyunca daha kısa çalışma, bir hafta boyunca daha kısa çalışma istemine alternatif olamaz.

S. Günbudak

Çözülme demokratikleşme demek değildir. Bu ikisi birden de yürüyebilir ama demokratikleşme olmadan da faşizm çözülebilir. Çözülme baskıların azalması anlamına da gelmez. Çünkü faşizm çözüldükçe hırçınlaşacak, sağa sola daha çok saldıracaktır.

Nurten Keskin

Çözülm il demokratikleşme aynı değildir

Ülkemizde bir süreden beri faşizm çözülüyor. Partimiz bu nesnel durumu daha ilk belirtileri ortaya çıktığı zaman gördü ve yığınlara açıkladı. Bundan sonraki tüm tutumlarını da bu nesnel duruma göre belirledi. Yani her somut konuda faşizmin çözülüşünü hızlandıracak tutum ne ise onu aldı.

Her zaman olduğu gibi bu yeni durum değerlendirmesi de yine partimizi tüm öteki hareketlerden ayıran bir ayıraç noktası oldu.

Menşevikler faşizmin çözülmekte olduğunu gösteren noktaları sıraladılar ama adına kurumsallaşan faşizm dediler. Çözülme görüşüne böylece karşı çıktılar. Onların asıl şanssızlığı başka bir noktada yatıyordu: Her zaman nesnel durumu geriden izledikleri için, tam onlar faşizmin varlığını yakalamışlardı ki bu kez de faşizm çözülmeye başladı. Yarın çözülme bir başka noktaya vardığı zaman, örneğin bir devrimci durum oluştuğu zaman menşevikler faşizm çözülüyor diye başlarlar.

Küçük burjuva solların durumu da içler acısıdır. Hatta daha az çeşitlemeye sahip oldukları için, onların menşeviklerden daha fukara oldukları söylenebilir. Onlar için ülkede her zaman tek bir durum, tek bir tutum vardır. Bu anlayış son yerel seçimlerdeki tavırlarında yine somut olarak yansıdı. Bu konuya yeniden döneceğiz.

Bugün sol hareket içinde, geçmekte olduğumuz dönem üzerine bir tartışma yürüyor. Bütün iyimserliğimizle "tartışma" diyoruz ama gerçekte devrimci hareketin bu alandaki hastalıklarını sergileme yarışı demek daha doğru olur.

Faşizm çözülüyor görüşü sol hareket içinde tartışılıyor. Hem de siyasetlerin tabanında tartışılıyor. Zaten bu yüzden tepelerden hastalıklı sözler duyuluyor. Tepedekiler doğru siyasal fikirlere doğmakta olan sempatiyi engellemek, tabanda yürümekte olan tartışmanın başını bağlamak amacı taşıyorlar. Ama bugün devrimci hareketin genel olarak düzeyi artık dünkünden farklı. Her siyasal hareket varlığını koruyabilmek, tabanını tutabilmek için ideolojik birşeyler söylemek zorunda kalıyor. Ötekilerini "mahkum" ederken ideolojik savaş veriyor gibi görünüyor. Sözü fazla uzatmadan neden söz ettiğimize gelelim.

İşçi Köylü Kurtuluşu adlı gazetenin 55. sayısında yerel seçimlerdeki tutumumuz ve çözülme hakkındaki görüşlerimiz "eleştiriliyor".

Yazının başlığı şöyle: "Seçimlerden sonra demokrasi değil zam furyası geldi". Yazının içinde üstünde durulacak daha çok nokta var, ama konuya buradan girelim. Yazının bir yerinde de şöyle deniyor: "25 Mart seçimleri, demokrasi açısından çok önemli bir olay olarak nitelendirilmiştir." Çok merak ediyoruz: Okumak istediklerini gösteren bu gözlüğü nereden buluyorlar? Üstelik seçimlerdeki tavrımızı göstermek için verdikleri alıntı da tam tersini gösteriyor.

"Seçimlerden sonra demokrasi değil, zam furyasının gelmesi" bizi hiç de şaşırtmadı, devrimcilere yönelik saldırıların artması da öyle. Şaşırtmadı çünkü seçimlerde tutum alırken, bunun tersine bir beklentimiz yoktu. Tutumumuzu açıklarken şöyle söyledik:

"Bu seçimlerle demokrasinin geleceğini düşünebiliyor muyuz? Yok öyle birşey. Bu seçimlerde gerçekten demokratik bir gücün seçimlere girdiğini düşünüyor muyuz? Yok öyle birşey. Demek ki bu yerel seçimlerde bir partiyi başa getirmek, onun güzel iş yapmasını sağlamak için tutum alamayız." (R. Yürükoğlu, "SODEP demokrat değildir, SODEP'e oy ver", *İşçinin Sesi*, sayı:254)

Biz demokrasi gelir demediğimize göre *İşçi Köylü Kurtuluşu* bunu nereden çıkarıyor? Birincisi, demek ki onlar çözülmeden demokratikleşmeyi anlıyorlar. İkincisi seçimlerdeki tüm tutumumuz apaçık gösterdiği halde, yani seçim propagandamız aynı zamanda SODEP'in demokrat, anti-emperyalist, ilerici, halktan yana bir parti olmadığını sergileme kampanyasına dönüştüğü halde, "SODEP'e oy ver" derken, SODEP'i demokrat, ilerici, diye desteklediğimizi söyleyip sonra da kalkıp eleştiriyorlar. Buradan şu çıkıyor ortaya: Demek ki onların kafasında seçimlerde bir parti ancak demokrat, ilerici, halktan yana ise desteklenebilir fikri var. Tam da keskince karşı çıktıkları noktada kendi burjuva legalist hayallerini açık ediyorlar.

Partizan'ın yazısının bir yerinde de şöyle deniyor:

"*İşçinin Sesi* halka çağrılar yaparak, SODEP desteklenmeli diyor, hem de niçin? SODEP'in 'musibetlerinin pratikte sergilenmesi' için. Halkı hakim sınıfların çeşitli kanatlarının musibetlerini sergilemesi için deneme tahtası olarak gören bu alçaklara en iyi cevabı bir gün halk devrimle verecektir."

Önce hangi konumlardan Lenincilere küfrettiklerine bir bakalım. Bir kere bizim seçim taktiğimizin ana vurgusu yığınların SODEP'i deneyerek öğrenmeleri noktasına olmadı. Biraz sonra vereceğimiz alıntılar bunu çok iyi gösterecek, ama eğer SODEP oyları yeterli çoğunluğa ulaşıp hükümet değişikliği söz konusu olsaydı, bu, pratikte sergilenme açısından da önemli bir sonuç olacaktı. Yığınlar SODEP'in yüzünü ilk elden, kendi deneylerinden göreceklerdi. Burada "alçaklık" olarak nitelendirdikleri tutum da Lenin'e aittir. Lenin "yığınlar en iyi kendi deneylerinden öğrenir" diye defalarca söylüyor. Demek ki onlara göre Lenin de yığınları "deneme tahtası olarak gören" bir "alçaktı"!

Seçim taktiğimizin ana vurgusuna gelince. Bunu biraz uzun bir alıntıyla özetleyelim:

"Yerel seçimlerde tutum belirlerken *partimizin amacı, seçimleri faşizmin çözülmesini hızlandırmada nesnel bir unsur olarak kullanmaktır.*

"O zaman seçimlerden çıkacak hangi sonucun *daha büyük olasılıkla* faşizmin çözülüşünü hızlandırabileceğini düşünelim.

"Yerel seçimlere altı parti katılıyor. Birinin pek esamesi okunmuyor. Üç cunta partisinin oy almasıyla faşizmin çözülme süreci hızlanmayacak, yavaşlayacaktır. SODEP'in ya da Doğru Yol'un oy almasıı *büyük olasılıkla* faşizmin çözülme sürecini hızlandıracaktır. Biz seçmiyoruz oyunun kurallarını. Durum böyle. Seçimlerin etkisi olmayacak diyemeyiz. Bu çok kaba bir anlayış olur.

"Bu nedenle, komünistler bu seçimlerde SODEP'e oy verilmesini istiyorlar. SODEP oylarının yeterli bir yüksekliğe ulaştığı Türkiye'de hükümet düşebilir, erken seçimler gündeme gelir. Daha önemlisi, tüm toplumsal psikoloji değişir, insanların cesareti, canlılığı artar ve sokağa taşmaya başlar. Türkiye böyle bir ülkedir ve bir Ecevit deneyi yaşamış halkımızı doğacak yeni ortamda SODEP de zaptedemez. Devrimci durum doğabilir ya da bir süreç içinde oluşabilir. Toplum bir kez daha ya faşizm — ya devrim ikilemiyle yüzyüze kalır.

"Komünistler, 25 Mart yerel seçimlerine ilişkin önerilerini nasıl ortaya getiriyorlar? Yerel seçimlerde tutum konusunda asıl kritik nokta burasıdır.

"İstesek de istemesek de, komünistler konuşsalar da konuşmasalar da Türkiye'de SODEP'e geniş bir sempati doğuyor ve giderek hızlanıyor. Bunun önüne geçmek gerekir, bu zararlıdır.

"O zaman öyle bir tutum almak gerekir ki birkez *halkın kulağını kazanabilelim.* Bir yandan halkın kulağını kazanalım, bir yandan halka neye, neden oy verdiğini anlatabilelim.

"Ancak bu iki yönü birleştirebilen bir tutum, geçmişte CHP seçim sandıklarını koruyan komünistlerin düştüğü onursuzluğa düşmekten kurtulur.

"Partimizin tüm Türkiye örgütlerinde ve onları belirli bir zaman arasıyla izleyen Avrupa örgütlerinde yayınlanan seçim bildirilerinde ortak bir cümle yer alıyor: *'SODEP'e verdiğimiz destek, yağlı ipin asılan adama verdiği destektir.'*

(...)

"Bunlar ne demokrattır, ne antiemperyalisttir, ne ilericidir, ne de halktan yanadır. Bunlar utangaç liberal burjuva partisidir.

"Ne var ki bunların aldıkları oy, kendi niyetlerinin ötesinde faşizmin çözülmesini hızlandıracaktır. Bunu anlamak önemlidir.

"Komünist propaganda böyle olmak zorundadır. SODEP'e akmakta olan sevgiyi engelleyebilmek için de başka bir tutum yoktur. Türkiye'de ve Avrupa'da tüm parti örgütlerinin kafasında şu çok açıktır: 'SODEP'e oy ver' diyen *İşçinin Sesi*'nden olmaz. Bu kesin tutumdur. 'SODEP demokrat değildir, antifaşist değildir, halktan yana değildir, ... SODEP'e oy ver'. Bizim tutumumuz budur. Halka söylediğimiz budur." (R. Yürükoğlu, "SODEP demokrat değildir, SODEP'e oy ver", *İşçinin Sesi*, sayı:254)

Görüldüğü gibi seçim taktiğimiz hiç de *İşçi Köylü Kurtuluşu*'nun anlamak istediği şeyleri anlatmıyor. *İşçi Köylü Kurtuluşu* bize karşı yazı yazmış ama bize yanıt vermiyor.

Partizan'ın seçim taktiğine de kısa bir göz atmakta yarar var:

"Sınıf bilinçli proletarya, 25 Mart yerel seçimlerinde devrimci-demokrat bağımsız adayları destekleyecektir." (*İşçi Köylü Kurtuluşu*, sayı:54. s.2-3)

İlk bakışta pek güzel geliyor kulağa. Devrimci demokrat bağımsız adaylar desteklenecek. Peki bugünün Türkiye'sinde kaç ilde devrimci demokrat bağımsız aday seçime katıldı? Bu parmakla gösterilecek kadar az olduğuna göre bu tutumun anlamı nedir? Sözcüğün tam anlamıyla tutumsuzluktur bunun adı. Halk yığınlarının çok derinden ilgilendiği bir konuda Partizan tutum almamıştır. Bir il düşünün — ki bir değil onlarca ildir bu — hiç ilerici aday yok. Siz halka diyorsunuz ki "devrimci demokrat bağımsız adayları destekle". Bu, halk yığınlarını açıktan kandırmaktır.

Partizan'ın seçim sonuçlarını değerlendirişindeki çarpıklığa da göz atalım: "25 Mart yerel seçim sonuçları 6 Kasım'da %45'lik oyla hükümet olan ANAP'ın konumunu güçlendirmiştir."

Seçim sonuçlarının yüzdeleri hakkında doğru bilgileri var. Yazının başlarında ANAP'ın %41.5'lik bir oy aldığını söylüyorlar. Her nasılsa oyları %45'ten %41.5'e düşünce ANAP'ın konumu güçlenmiş.(!) Burjuva gazetelerinin, seçimleri "ANAP'ın zaferi" manşetleriyle vermesi Partizan'ı da pek etkilemişe benziyor.

Son olarak faşizmin çözülmesi konusunda birkaç şey söyleyerek bağlayalım. Çözülme demokratikleşme demek değildir. Bu ikisi birden de yürüyebilir ama demokratikleşme olmadan da faşizm çözülebilir. Çözülme baskıların azalması anlamına da gelmez. Çünkü faşizm çözüldükçe hırçınlaşacak, sağa sola daha çok saldıracaktır. Toplumdaki kaynamalar, Evren'in vaadkâr bir ağza zorlanışı, tüm burjuva kesimlerin özenle gözlerden saklamaya çalıştığı en has finans-kapital sözcüsü ANAP'ın siyasetinin 4 ay içinde gözden düşmesi vb. hep faşizmin çözülüyor olduğuna işarettir. Önemli olan bunu görmek, hızlandırıcı yolu belirlemektir. Partimiz bu görevini başarıyla yerine getirmektedir.

Artık gemileri su almaya başlamıştır.
Baskı artıyor ama istedikleri sonucu vermiyor.

15-16 Haziranların yolundan

Biz şanlı tarihimizi kanımızla yazdık, gücümüzle kazandık. 15-16 Haziranların yolundan faşizmi de, kapitalizmi de yıkacağız. Üreten biziz, yöneten de biz olacağız.

Türkiye işçi sınıfının şanlı ayaklanması 15-16 Haziran'ı kutladığımız bu günlerde yeni 15-16 Haziranların da doğan bir güneş gibi parlamasının yaklaştığını hissediyorum.

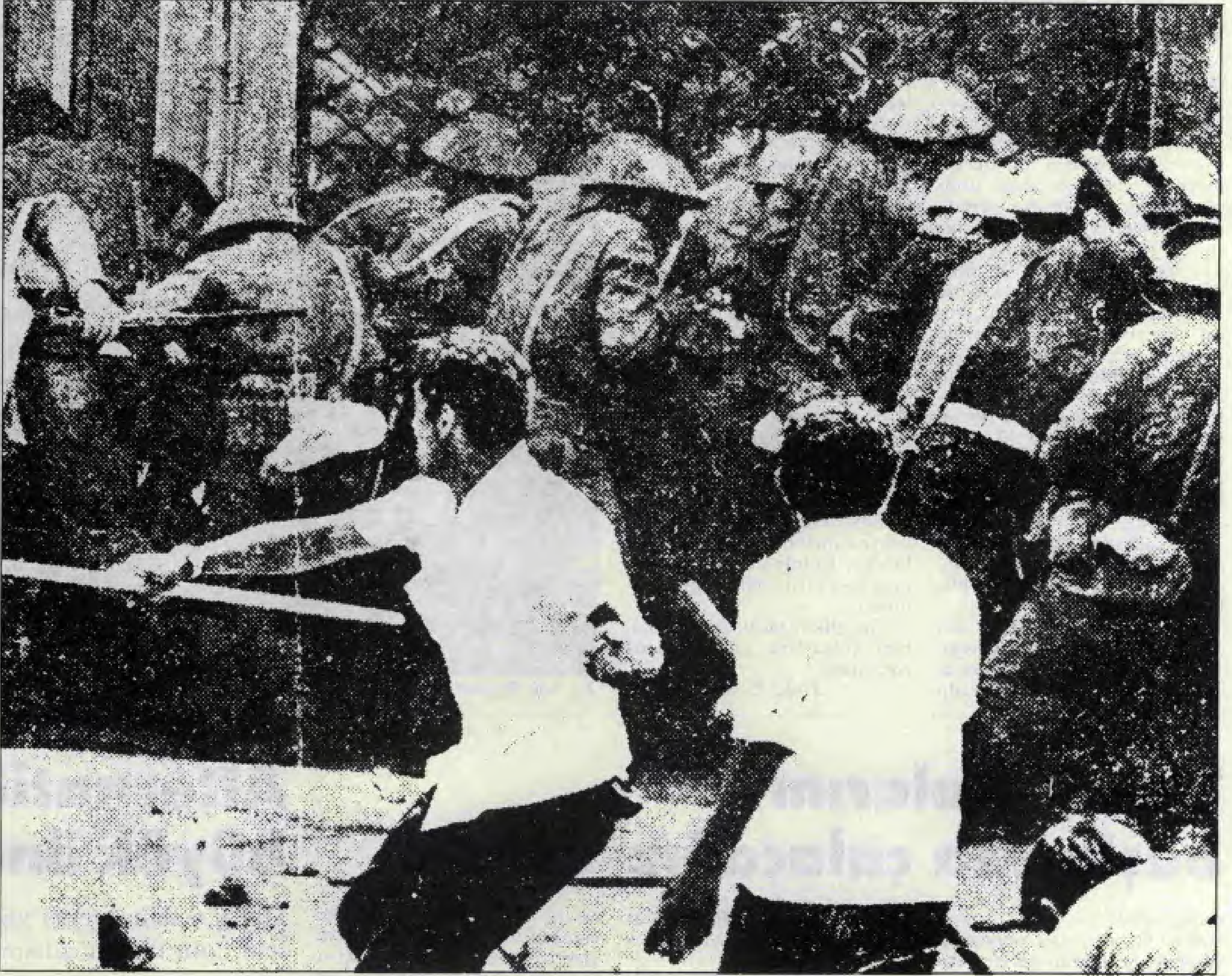
Faşizm çözülüyor. Çözüldükçe de kuduruyor. Baskınlar, aramalar. Halkı sindirmek istiyorlar. Ama ne yapsanız içimizdeki kini boşaltamazsınız.

Özal hükümetine artık kimse güvenmiyor. "Anarşist" deyip hapse attıkları devrimcilere kurşun yağdırıp, işkence etmeleri, idamlara çarptırmaları halkın gözünü açtı. Geçenlerde biri, burjuvazinin "anarşistler" edebiyatı karşısında şunları söylüyordu: "Bu anarşi dedikleri var ya, bu vatanın evladıdır."

İki kişi bir araya geldi mi pahalılıktan, geçim derdinden yakınıyor. Hükümet halkın önüne bir umut bile koyamıyor. 12 Eylül'ü yaptılar bunalımı çözemediler. Demokrasiye geçiyoruz dediler demokrasi bir yana iyice halkın tepesine bindiler. Özal şimdi, bir altı ay daha dişinizi sıkın diyor. Ama artık kimse bu yalan sözlere inanmıyor. Pazara gidiyoruz, çanta boş dönüyoruz. Biz üretiyoruz, biz aç kalıyoruz. Halkın içinde dalga dalga alevler yükseliyor.

Artık gemileri su almaya başlamıştır. Baskı artıyor ama umduklarını bulamıyorlar. 15-16 Haziranlar milyonların kalbinde yatıyor. Biz şanlı tarihimizi kanımızla yazdık, gücümüzle kazandık. 16 Haziran ayaklanması! 16 Haziranların yolundan faşizmi de, kapitalizmi de yıkacağız. Üreten biziz, yöneten de biz olacağız!

Ş.K., Ege

İşçi sınıfının hoşnutsuzluğu artık yalnızca hissedilen bir olgu değil alanlara taşma eğilimi gösteren bir olgudur.

Çözülüyor mu, kurumsallaşıyor mu?

Türkiye'de faşizmin çözülüşü bunalımın çözülmüş olmasından kaynaklanmıyor. Tam tersine bunalım duruyor. Bu durumda devletin baskıyı hafifleteceğini düşünmek safdillik olur.

Menşevikler "kanatsal faşizm teorileri"yle cuntaya faşist dememek için üç yıldan fazla bir süre yaşamın akışına karşı kürek çektiler. Sonra, tam da faşizmin çözülmeye başlama belirtilerinin ortaya çıkmaya başladığı bir dönemde cunta faşisttir dediler. Şimdi *İşçinin Sesi* faşizmin çözülme sürecine girdiğini söylerken menşevikler "faşizm kurumsallaşıyor" saptaması yapıyorlar! Bu saptamalarında ayak diremeleri doğaldır. Çünkü faşizm kısa bir süre önce gelmişse, şimdi faşizm çözülüyor demek kendi içlerinde çelişkileri azdıracak, bunalım getirecektir.

Menşeviklerin, faşizm çözülüyor fikrine karşı çıkarken yaptıkları bir yanlış şudur: Faşizm çözülüyorsa baskıların azalması gerekir. Oysa azalmıyor, artıyor. Bu anlayış Türkiye'de, faşizmin çözülüş sürecini iyi anlamamak demektir.

Faşizm çözülüyorsa, bu çözülmeyi yavaşlatmak, durdurmak için ellerinden geleni arkalarına koymamaları doğaldır. Türkiye'de faşizm çözülüyor, ama bu çözülüş bunalımın artık çözülmüş olmasından, işlerin tıkırına girmiş olmasından kaynaklanmıyor. Tam tersine bunalım duruyor. Yığınlar arasında korkunç bir hoşnutsuzluk, öfke hüküm sürüyor. Artık herkes şikayetini, öfkesini daha yüksek sesle dile getiriyor. Bu durumda devletin baskıyı hafifleteceğini düşünmek safdillik olur.

Nitekim son zamanlarda Komünist Partisi ve devrimci hareketler üzerinde baskılar yoğunlaşıyor, operasyonlar, tutuklamalar hız kazanıyor.

Ancak bu olanlar faşizmin çözülmediğini değil çözüldüğünü gösteriyor. Faşizm çözülmüyorsa 1386 imzalı aydınlar bildirisi neyle açıklanır? Bu bildirinin dün değil de bugün yayınlanması birşeyin göstergesidir. Neden daha önce değil de bugün?

Evren konuşmalarında sık sık birşeyden sözediyor: "Anayasayı deldirtmem!" Demek ki Anayasayı delmek için uğraşanlar var.

Faşizm çözülmüyorsa İstanbul'da yapılan işçi toplantısını, bu toplantıda düzene duydukları nefreti haykıran işçileri nereye koyacağız? Gazetelerin toplantıyı veriş biçimleri bile faşizmin çözülmekte olduğunun bir kanıtıdır. *Hürriyet* manşetinde işçilerin "gövde gösterisi" yaptıklarından sözediyor. Haberde şu cümlelere yer veriyor: "Şevket Yılmaz Açıkhava Tiyatrosu'nu tıklım tıklım dolduran işçilere hitaben yaptığı konuşmada, hükümeti ağır bir dille eleştirdi." "Şevket Yılmaz, 'yönetim bir süredir iktisaden güçsüzün yanında değildir, üç-beş sermayedarın arkasına oturtulmak isteniyor' dedi" vb., vb.

Şevket Yılmaz işçi sınıfının öfkesini bu sözlerle yumuşatmaya çalışıyor. Demagojik militanlık yapmaya çabalıyor. Demagojik militanlık yapan yalnızca burjuvazi değil. Menşevikler de bu kervana katılıyor. *Atılım*'da, "1 Mayıs'ta sesini yükselt", "Tanklarla gelen oyla gitmez, süngüyle gider" gibi "belgi"ler görünüyor. *İşçinin Sesi*'ni biçimsel olarak taklit edip yığınların bilincini bulandırmaya çalışıyorlar.

Gene İstanbul toplantısında, işçilerin Şevket Yılmaz'ın konuşmasına belgiler atarak verdikleri yanıtlar da ilginçtir: "Türk-İş uyuma, hükümeti savunma", "Grev bizim hakkımız söke söke alırız", "Sendikalar konuşsun", "Pahalılığa paydos". Türk-İş Genel Başkanı kürsüden "hastalığı dolayısıyla" toplantıya katılamayan Şide'ye geçmiş olsun dileklerini iletirken, işçiler "Şide istifa" diye sarı Türk-İş yönetimini protesto ettiler.

Bu olaylar faşizmin çözülüşünü değil de neyi gösteriyor? Kurumsallaşmasını mı?

İşçi sınıfının hoşnutsuzluğu artık yalnızca hissedilen bir olgu değil alanlara taşma eğilimi gösteren bir olgudur. Partimizin Marksçı-Leninci programı ışığında bu tepkiyi devrim için savaşıma akıtalım. Devrim için hazırlanalım, yığınları hazırlayalım.

Eser Erdem, Hamburg

Faşizmin çözülüşü öğrenci gençlik arasında da etkisini gösteriyor. Bunu ilk sezenlerden biri de burjuvazidir. Baskılar artıyor.

Üniversitelerde kaynamalar oluyor

Değerli yoldaşlar,
Sizlere Ankara'daki üniversitelerde olup biten bazı olayları aktarmak istiyorum.

Geçenlerde, Hacettepe-Beytepe kampüsünde bombalı bir pankart asılmış. Bir süre kalan pankart daha sonra jandarma tarafından indirilmiş.

Bir başka olay da şöyle: Bir ay kadar önce aynı kampüsün girişinde, kimliğini kapıya bırakmak için otobüsten inen bir ODTÜ öğrencisi, indiği otobüsün altında kalmış. Ve hemen orada ölmüş. Burada aynı tür kazalar sık sık yinelendiğinden öğrenciler arasında büyük bir öfke dalgası esmiş. Toplanarak şehre yürümeye karar vermişler. Ancak örgütsüzlükten, jandarma üstlerine gelince dağılmışlar.

Siyasal Bilgiler'de de alttan alta kaynamalar oluyor. Geçenlerde bir bildiri dağıtılmış. Bunun üzerine bu fakülteye 12 Eylül öncesi girmiş ne kadar öğrenci varsa, siyasetle hiç ilgilenmeyenlerin bile evlerine yıldırım baskınlar düzenlenmiş. Bir tanıdığımın arkadaşı bu baskınlar sırasında evinden alınanlar arasında. Hâlâ, nerede olduğu bile bilinmiyor.

ODTÜ'de ise sürekli arama yapılıyor ve okul polis kaynıyor. Jandarmalar yeniden kampüs içinde devriye gezmeye başladılar. Yurtlarda da baskılar artıyor. Gece nöbetleri daha da sıklaştırılmış. Kurallara uymayanlar hemen yurttan atılıyor. Geçenlerde altı kişi odalarında çay pişirdiler diye atıldılar.

ODTÜ'de bu yıl pastane yeniden açıldı ve işletmesi ODTÜ vakfına bırakıldı. Pastanede sürekli müzik yayını yapılıyor. Bir süre önce şöyle bir olay olmuş. Küçük sınıflardan bir gurup pastanede dansetmeye başlamış. Buna karşı çıkan başka bir gurup ise saz getirip türkü söylemeye başlamış. Hava gerginleşmiş, kavga çıkmış. Bir süre sonra aynı olay bir kez daha tekrarlanmış. Duyduğuma göre ikincisinde araya jandarmalar girmiş. Yurtlarda yapılan futbol turnuvasında "dostluk, barış, kardeşlik, işte ODTÜ'müz" belgileri atılmış.

Üniversite yönetimiyle öğrenciler arasındaki çelişki şimdilik derslere olan ilgisizliğin doruk noktasına ulaşmasında yansıma buluyor. Bir bölüm başkanı bu sorun üzerine bir bildiri yayınladı. Ve kültür odasının düzenlenme işini bir öğrenci gurubuna bıraktı. Kültür odasının döşenmesi için yarım milyon lira ayırmışlar.

Şimdilik yazacaklarım bunlar, tüm yoldaşlara çalışmalarında başarılar.

Yıldız Cansoy, Ankara

Yıl 1960. Beyazıt Meydanı. Üniversite gençliği bir baskı döneminden böyle uyanmıştı

Tüm yasalarını başlarına çalacağız

Can yoldaşlar,
Sizlere uzun zaman oluyor ki yazamadım. Bugün gazete aldığımda İstanbul'da yapılan işçi toplantısının haber ve resimlerini gördüm. Ege'de yayınlanan bu gazeteyi hemen kesip size yolluyorum.

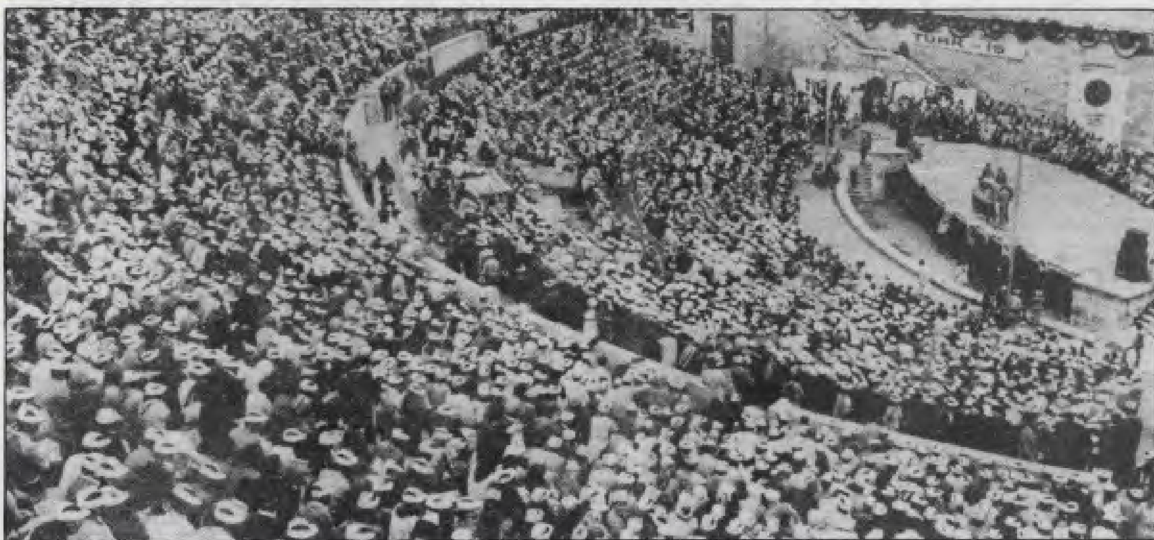
Toplantı çok sevindiricidir. Yedi kişinin bile bir araya gelmesinin istenmediği bir dönemde 7 bin işçinin — gazetenin yazdığına göre söylüyorum — bir araya gelip istemlerini yükseltmesi önemlidir. Aslında ortam biraz daha gevşese değil 7 bin, 7 milyon bile biraraya gelir. Son zamanlarda halk arasında gördüğümüz gerginlik bize bunu apaçık gösteriyor.

Toplantıda işçiler sarı Türk-İş yönetimine karşı belgiler atmışlar. "Suskun yönetim istemiyoruz", "Sendika nerede, ücret hakkı nerede" ve en güzeli "Holdingler yönetimde Türk-İş nerede" diye bağrılmış. "Sendikada özgürlük" diye bağıran işçiler aynı zamanda "Türk-İş'de birleş" belgisiyle her türlü bölücülere iyi bir yanıt vermişler.

Başka belgiler de atılmış. "İşçiler birleşin, sömürüye son" belgisi her halde Yılmazların yüreğini hoplatmıştır. Açıkhava Tiyatrosu'nu çınlatan "İşçiler birleşsin, yasalar değişsin" ve "Grev bizim hakkımız söke söke alırız" belgileri belki düne göre fazla birşey anlatmıyor ama bugün önemlidir. İşçi sınıfının gerici yasaları burjuvazinin başına çalmaya hazırlandığının müjdecisidir.

Yoldaşlar dönem değişiyor. Her yerden umut veren haberler geliyor. Her yeni gün bizlere yeni yoldaşlar kazandırıyor. Yoldaşça selamlar.

Kızıl İşçi, Ege

İstanbul Açıkhava Tiyatrosu'nu tıklım tıklım dolduran işçiler

Alternatif olmak büyük önem taşıyor

Hergün daha geniş yığınlarla kucaklaşabilmek için dolu dizgin çalışma!

Değerli yoldaşlar,
Faşizmin çözülüşü artık herşeye yansımaya başladı. Bu mektubumda, ilk bakışta önemsiz gelebilecek, ama ülkedeki havayı anlatması açısından yararlı olacağını düşündüğüm ufak tefek gözlemlerimi anlatacağım.

Önce eski çalıştığım işyerinden başlayayım. Arada bir eski iş arkadaşlarımı ziyarete giderim. Eskiden hep havadan sudan konuşulurdu. Bu günlerde ne zaman gitsem hemen siyasal bir tartışma başlıyor. Kimi, "Özal'a oy verdiler böyle oldu" diyor, kimi "ellerim kırılsaydı da o oyu vermez olsaydım" diyor. Bir başkası ise küfrediyor: "Hepsi aynı ... soyu."

Muzip bir kadın arkadaş ise şöyle dedi: "Yahu burada soruyorum, trende, vapurda soruyorum. Herkes 'vallahi ben Özal'a oy vermedim' diyor. Herkes suçu üzerinden atmak istiyor."

Bir başka işyerinde ise 25 yıllık bir memurla konuşuyorum. Maaşını daha yeni almış, masanın üzerinde duruyor. Şaka yollu, "afiyet olsun abi, paraları gene kapmışsın" diyorum. "Ne para kapması be oğlum" diyor. "Cebime koymaya bile gerek yok. Şimdi alacaklılar gelecek, onlara dağıtacağım. Bana bir rakı parası kalırsa gene iyi." 25 yıllık memurun maaşı 30 bin lira.

İşyerlerinde genel olarak bir huzursuzluk var. Bir bakıyorsun, incir çekirdeğini doldurmayacak birşey yüzünden insanlar birbirine giriyor. Yaşam koşulları, yıllardır yapılan haksızlıklara ses çıkaramamak insanların sinirlerini geriyor.

Memuru, işsizi, emeklisi, herkes bir arayış içinde. "Bu işin sonu ne olacak?" Kafalar hep bu soruyla meşgul. Başka bir alternatif, bir umut ışığı. Bugünkü durumun tek kalıcı alternatifi sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimidir. Bu hedefi yığınlara açıklayabilmek, onlara ulaşabilmek, partimizi bir alternatif güç haline getirebilmek büyük önem taşıyor.

Yığınlar bağıra söylene dolaşıyorlar. Partimizi güçlendirmek, her gün daha geniş, daha geniş yığınlarla kucaklaşabilmek için dolu dizgin çalışma! Şimdilik bu kadar.

Yoldaşça selamlar.

Mustafa Selik, Marmara

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL
Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!
Yeni 15-16 Haziranlara devrimin şanlı yolundan!
Yıl:11, Sayı:261, 25 Haziran 1984

Mercan Köklü

SODEP ÜSTÜNE

Faşizm çözülürken burjuvazinin halk hareketini kapitalizmin sınırlarına hapsetme manevraları da yoğunlaşıyor. Bir yandan faşist, azılı gerici yeni yeni alternatifler hazırlamaya çalışırken toplumdaki hızlı sola kayış karşısında basamak basamak setler oluşturuyor. Bu setlerin sol görünümlü olanlarından biri SODEP'tir. SODEP'i sergilemek burjuva ideolojisine karşı savaşta önemli bir görevdir.

1983 Ağustos'unda TKP Eşgüdüm Komitesi ülkedeki durumu şöyle değerlendiriyordu:

"Burjuva muhalefet, faşist cuntanın dayattığı dar siyasal çerçeveyi kendi istediği yönde genişletmek için halk yığınlarındaki hoşnutsuzluğu taban edinme çabası içindedir. Faşist cuntanın yasaklarında kararlılığı, burjuva muhalefetin daha da güçlenmesini, 'gerçek bir anti-faşist güç' görünümü almasını ve göz boyamasını getirecektir. Ortaya demokrasi ve özgürlüğü savunan burjuva kahramanlar çıkacaktır. Bu ciddi tehlike komünistlerin ideolojik savaşımı hızlandırma, burjuva muhalefeti sergileme ve devrimci alternatifi, en başta da komünist partisini güçlendirme görevini acilleştiriyor.

"Burjuva muhalefetteki hareketlenme, sol hareket içinde burjuva kuyrukçusu görüşlerin de yayılmasına neden oluyor. Bugüne dek, daha çok reformcu sol içinde yaygın siyasal ve örgütsel anlayışlar, öteki kesimlerde de savunulur oldu. Halkın hoşnutsuzluğunu burjuva muhalefete taban yapmaya, burjuvazinin demokrasi ve özgürlük şampiyonu olarak göz boyamasına yarayan bu tür görüşlere karşı ideolojik savaşım da büyük önem taşımaktadır." *(TKP EK Toplantıları Kararları*, s.58-59)

Zaman ilerledikçe yaşam burada söylenenlerin ne denli ivedilik taşıdığını kanıtladı. Çeşit çeşit "demokrasi kahramanları" türedi. Bunun karşısında küçük burjuva "sollar" oraya buraya savrulurken, menşevikler artık sosyal demokratlarla neredeyse aynı platformu paylaşma yarışına girdiler.

Burjuva ideolojisine karşı savaş

Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye kitabında, sosyal demokrasinin emekçiler arasına sızmaya çalışan burjuva ideolojisi, reformlar yoluyla devrimci patlamaları önlemeye çalışan, kapitalizmi yamayarak sürdürmeye uğraşan bir akım olduğu belirtildikten sonra sosyal demokratların muhalefetteyken sömürüye karşı konuştukları, iktidara gelince ise, sömürüyü "demokratikleştirmekten" öte birşey yapmayacağı vurgulanıyordu. *(Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. basım s.125) Türkiye'de sosyal demokrasinin sınıf tabanının Batı Avrupa'dakinden farklı olduğu şöyle ifade ediliyordu:

"...Türkiye'de sosyal demokrasi *burjuvazinin liberal kesiminin*, finans-oligarşisine duyduğu tepkiye halk hareketinde taban bulmak, hem de bu halk hareketini kapitalizmin sınırlarına hapsedip 'ehlileştirmek' amacıyla giderek oturmakta olduğu ideolojik tabandır.

"Yalnız Türkiye'de değil, yeterli gücün olduğu her yerde sosyal demokrasi bir yandan faşizme karşı konuşuyor, bir yandan komünistlere, devrimcilere karşı eyleme geçiyor, önlemler alıyor. Çünkü kapitalizmin yıkılmasından ölesiye korkuyor. Ve ne yazık ki, sosyal demokrasinin işçi sınıfından, emekçilerden, halkın başkaldırısından duyduğu korku ile faşizmin iktidara gelebilişi arasında yakın bağ vardır. Bu bağı iyi anlayabilmek, devrimci işçi sınıfımızın önündeki tehlikeleri ve olanakları iyi anlayabilmek demek olur." *(agy*, s.126)

Bu bağı gerçekten de çok somut anladık. "Bizi yenen içimizdeki düşmanoportünizm ve onun bağlaşığı sosyal demokrasi oldu."

Şimdi Türkiye'de faşizm çözülme sürecine girdi. Sosyal demokrasi yine sahneye geliyor, yeniden "umut" olmaya çalışıyor.

Faşizm çözülürken, burjuvazinin halk hareketini kapitalizmin sınırlarına hapsetme manevraları da yoğunlaşıyor. Burjuvazi bir yandan faşist, azılı gerici yeni yeni alternatifler hazırlamaya çalışırken, öte yandan sol görünümlü barajlar kuruyor. Önce HP, daha sonra o tutmayınca SODEP'in ön plana sürülmesi... Ecevit'in, "demokratik sol"cuların sotada beklemesi... Bu arada menşeviklerin burjuvazinin en seveceği türden beyazlara bürünme çabası...

Toplumda hızlı bir sola kayış vardır. Burjuvazi buna karşı basamak basamak setler oluşturuyor. Bunlardan sol görünümlü olanlardan ilk tercihi HP idi. O tutmadı. Şimdi sırada SODEP. O da yığınları dizginleyemezse Ecevit ve şürekası, o da halktan kabul görmeyince sırada herhalde "beyazlar" geliyor... Burjuvazinin göreceli iyileri kapsayan bu almaşıklar hiyerarşisini sergilemek gereklidir. Bunun bir parçası olarak SODEP'i görüş ve tutumlarıyla sergilemek, burjuva ideolojisine karşı savaşımda, işçi sınıfının bilincini geliştirmede, komünistlerin küçük burjuva akımlardan *farklılığını* ortaya koymada önemli bir görevdir.

Sosyal demokrasi emekçinin değil burjuvazinin sözcüsüdür

Partimiz seçimlerde SODEP'e oy ver demeden önce SODEP demokrat değildir dedi. Yürükoğlu yoldaşımız, SODEP'in niteliklerini, seçimlere ilişkin yazısında şöyle özetledi:

"Bunlar ne demokrattır, ne anti-emperyalisttir, ne ilericidir ne de halktan yanadır. Bunlar utangaç liberal burjuva partisidir." *(İşçinin Sesi*, sayı:254, s.4)

Gerçekten de yalnızca SODEP'in değil, sözde ondan daha solda olacağı söylenen "yeni" demokratik sol parti kurucularının görüşlerine de baksak, burjuva liberalizmi sırıtıyor.

İşte sosyal demokrasinin "önde gelen" kadrolarının bazı görüşleri: Sömürücü kapitalist sınıftan söz yok, işadamları başarılı insanlar diye övülüyor ve onların çıkarları doğrultusunda siyaset öneriliyor:

"Politikacıyı ve politikayı *yarınımız için*, ülkemiz için saygın hale getirmek mecburiyetindeyiz. Bunun yolu politikayı başarılı insanlara açmaktır. Yani, *işadamları*, politikacı kullanmak ve öğütmekten vazgeçip politikaya kendi inançları istikametlerinde bizzat girmelidirler." (Murteza Çelikel, İstanbul Sanayi Odası Meclis eski Başkan Vekili, Demokratik Sol Parti girişimcisi, *Nokta*, sayı:25) (abç)

Sosyal demokrasinin ünlü, devrim korkusu:

"Bugün Türkiye halkının yaklaşık yarısı demokratik solu benimsemiştir. Bunları tatmin edecek gerçek bir demokratik sol parti çıkmazsa Türk demokratik yaşamında büyük *boşluklar* doğar. Bu boşluklar bir takım verimsiz, aldatıcı hatta *yıkıcı* güçlerce doldurulur. Bu da toplumun hatta rejimin geleceği bakımından büyük tehlikeler ortaya çıkarır." (Sedat Akman, Demokratik Sol Parti girişimcisi, *Nokta*, sayı:36) (abç)

Tekeldışı burjuvalardan beklenen tür değişim istekleri:

"Mevcut mülkiyet ilişkileri değişmedikçe böyle bir önlem (bankalar hakkında kanun hükmünde kararname — *İ.S.)* bankacılıkta tekelleşmeyi arttırmaktan başka bir işe yaramayacaktır... Bankaların sanayicilik oynamalarının önüne geçilmeliydi. Bankaların devir ve birleşmelerinin kolaylaştırılması ise tekelleşmeyi özendirmekten başka bir işe yaramayacaktır." (Murteza Çelikel, *Nokta* sayı:22)

Burjuva Atatürk'ün izinde burjuvalar:

"Biz Atatürk'ün emanetinin bilinçli taşıyıcısı bir anlayışın içinden yetiştik." (Sedat Akman, *Nokta*, sayı:36)

"Partimizin devletin ve Cumhuriyet'in kurucusu ulu önder Atatürk'ün ilkelerine bağlı..." (DSP tüzüğünden, *Milliyet*, 8 Nisan 1984)

Özlemleri işçi sınıfını savaştan alıkoymak:

"Sosyal demokrasi artık liderlere değil, kitlelere dayanan bir harekettir... SODEP'in il örgütlerinde işçiler var... Ben 20 küsur yıldır sendikacıyım... Bu bir anlamda sendikacı

palazlanan orta boy firmaların da yine "devlet desteğinde" *diğer* tekellerle boy ölçüşebilecek konuma getirilmesini savunmaktadır. Bunun adını da "halkçılık" koymaktadır:

"Sosyal demokrasi anlayışında, halkçılık ilkesi demokrasinin ekonomik boyutuna öz ve içerik kazandırır.

"Ekonomik gücün tekellerde toplandığı toplumlarda, ekonomik güç dolaylı yollarla da olsa, demokratik süreci etkileyebilmektedir. Sağlıklı bir demokrasinin oluşmasında, tekelleşmiş özel kesimin dışında kalan bütün gurupların, özellikle *küçük üretici ve girişimciler, esnaf ve sanatkarlar* ile memur ve işçilerin ekonomik gücünün geliştirilmesi gereklidir.

"Parti, toplumun güçsüz kesimlerinin siyasal etkinliğini arttırması için çaba göstermek gereğine inandığı için halkçıdır. *(SODEP Programı,* s.4) (abç)

"Eşitsizliği yeniden üreten ekonomik, kültürel ve siyasal süreçleri düzelten bir düzen için çalışacaktır." *(agy,* s.3)

"Parti, özel kesimde tekel rantları oluşturma eğilimlerine karşı denetleyici önlemler getirecektir.

"Parti, çok ortaklı halk girişimlerini destekleyecek, bu tür ortaklıkların özellikle bunalım ve enflasyon etkilerine dayanıklı bir yapıda kurulmalarına çalışacaktır.

"Parti özel kesim içinde esnaf ve sanatkar gurubunda yer alan küçük girişimcileri, teknolojik değişimlere uyum göstermek, ekonominin güçlü kesimleriyle olan ilişkilerinde etkinlik kazanmalarını sağlamak, ekonomik bunalımların olumsuz etkilerine karşı dirençlerini arttırmak için korumak gerektiğine inanır." *(agy,* s.8)

SODEP emperyalistleşmeye, emperyalistleşme yoluyla ekonomik bunalımdan kaçışa geçiş aşamasında "Türkiye'de 'büyük projeler' esasına dayalı bir 'yeniden inşa' planı hazırlayarak hemen uygulamaya geçilmesini" öngörmektedir. *(agy,* s.25)

Bunun öncülüğü, SODEP'e göre, devlet tekellerince yapılacak, ama bu arada "özel girişimcilere iş açan bir nitelik" taşımasına da özen gösterilecektir. Bu çerçeve içinde ülke "kalkınacak"(!) işsizlik kalkacak, devrim tehlikesi birazcık olsun azalacaktır. Burjuvaziye böylece manevra alanının açılması, onun da "siyasal demokrasinin" ufkunu biraz daha açmasına, böylece "sosyal demokrasi"yi yaratmasına(!) yolu açacaktır.

Ne derler, aç tavuk düşünde arpa görürmüş. SODEP'in düşü de öyle bir düş. Hem dışa açılmadan yana, hem yabancı tekellerin ülke ekonomisinde artan rolünü istemiyor. Hem uluslararasılaşmanın farkında, hem de bunu "ben yapayım", "başkası bana bulaşmasın" diyor. Hem Özal'ın tekelleri, finans-kapitalin elini güçlendiren, devleti finans-kapitalin iş yönetim kurulu olarak kullanan politikasına karşı çıkıyor, hem de aynı şeyi devlet tekelleri için öneriyor. Sanki kapitalizmin pislikleri, sömürüsü, güç, A tekelinden alınıp B tekeline verilince ortadan kalkacak. Sanki bunalım sona erecek. Sanki devrim kapıda beklemeyecek. Hiç de öyle değil:

"...Az gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan yenilikler, ihracata dönük endüstrileşme, bu ülkelerde rahatlama sağlıyor mu? İşsizlik oranını azaltıyor mu, ekonomik-toplumsal sorunları çözüyor mu, az gelişmişliği yok ediyor mu?

"Hayır, bunların hiçbirini sağlamıyor. Tersine emperyalizme bağımlılıklarını arttırıyor. Öyle ki, bu endüstrileşme ne denli ilerleyip derinleşirse, bu ülkelerin gelişmesi o denli *'süregen azgelişmişlik'* olarak devam ediyor. Ne kadar gelişirse gelişsin, kendi az gelişmişliğini yeniden üretmekten başka birşey yapamıyor.

(...)

"... Madem ki dışta satamıyoruz, o zaman iç pazarın alış gücünü arttıralım deniyor. İç pazarın alış gücünü arttırmak, enflasyonu yeniden iyice azdıracak, Türkiye'nin dış pazardaki en önemli avantajı olan düşük işgücü ücretini yükselterek, sonunda malların fiyatlarını arttıracaktır. Ayrıca iç pazar ne denli genişlerse genişlesin, dünya standartlarına hem ölçek, hem teknoloji, hem üretim düzeyi olarak ulaşmış tekstil gibi dalları yine de yaşatmaz. Bunları yerli tekelci burjuvazi de çok iyi görüyor. Ya dışa açılacaklar, ya da gelişen endüstri dalları çökecek.

(...)

"Bu söylediklerimiz arasında bir noktayı hiç gözden kaçırmayalım. Türkiye'de tüm güçlüklere karşın ihracata yönelik endüstrileşme mutlaka sürecektir. Ve zaten Türkiye orta kuşak içinde oldukça yaygın endüstri kompleksine sahip ülkelerden biridir. Sürecektir. Dur diyecek bir güç oluşana dek!...

"Sürecektir de, böyle bir endüstrileşme ülkenin hiçbir sorununu çözemeyecektir. Az gelişmişlik zincirini kıramayacaktır. Emperyalizme bağımlılıktan kurtulmadan Türkiye'de gerçek bir gelişme yolu açılamaz. Türkiye, emperyalizmin zayıf halkası olmaktan kurtulamaz." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983,* s.29-38)

Burjuvazi sömürücü bir sınıftır

"Tekeldışı burjuvazinin giderek artan oranda tekelci sermayeye bağımlı oluşu ve elde ettiği artık-değerin bir bölümünü iç ve dış tekellere kaptırışı, tekeldışı burjuvazinin sömürüldüğü anlamına gelmez. Tekeldışı burjuvazi sömürülen değil, *sömüren* bir kesimdir."*(TKP IV. Program II. Taslağı,* s.9)

Sömürücü sınıf burjuvazinin bir partisi SODEP *işçi yanlısı değildir. SODEP Programı* sendikaların doğuş gerekçesini bile kendi amacı doğrultusunda saptırmaktadır. Sendikaların kuruluş amacının "çalışma barışının sağlanması" olduğu yalanına sarılmaktadır:

"Büyük ölçekli sanayilerin ve işyerlerinin oluştuğu bir toplumda işveren, eğer çalışanlar kendi aralarında örgütlenmemişlerse çok güçlü durumdadır, çalışma koşullarını kolayca belirler. Böyle bir durumda çalışma barışının sağlanamadığını insanlık tarihi göstermiştir. *Çalışma barışının sağlanabilmesi için,* emekçilerin de kendi aralarında bir dayanışma kurarak, haklarını korumak için örgütlenmeleri gerekmiştir. İşçi sendikaları böyle bir gereksinmenin sonucunda doğmuştur." *(SODEP Programı,* s.37) (abç)

Gerçekleşmesi istenen amaç, işçilerin sendikal örgütleri aracılığıyla ekonomik-demokratik hakları uğruna sistem sınırları içinde de olsa savaşım vermeleri bile *değil,* sınıflararası barıştır. Grev hakkı, vb. hakları da patlamaların önüne geçmek, "çalışma barışı" dediği "sınıflararası barış"ın *korunması* için istemek zorunda kalıyor.

"Parti, *çalışma barışının* ancak işçi ve işveren arasında *demokratik bir diyaloğun kurulması* halinde doğabileceğine inanır. İşçi ve işveren arasındaki ilişkinin bir diyalog haline dönüşebilmesi, ancak bu ilişkide ekonomik olarak güçsüz olan kesimin sendikalı örgütlenmesi ile başarılabilir.

"İşçi ve işveren arasındaki ilişkinin dengeli bir duyarlığa dönüşmesinde, grev hakkı sendikaların etkinliğini arttırır. " *(agy,* s.37) (abç)

SODEP, işçilerin ölmeyecek düzeyde ücret almasını istemekte, YHK tartışmalarında taraf olmaktan özellikle kaçınmaktadır. Mart ayı içindeki asgari ücret tartışmalarında Erdal İnönü'nün ettiği sözler ilginçtir:

"SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, *asgari ücret konusunda* bir *önerileri bulunmadığını,* ancak *Türk-İş'in önereceği miktarı destekleyeceklerini* belirtti. 'İşçilerin yaşam düzeylerini yükselten bir asgari ücret almalarını istiyoruz' diyen İnönü, bu miktarın ne kadar olması gerektiğini söylemelerinin *kendisi ve partisini taraf yapacağını,* bu nedenle rakam vermekten *kaçındıklarını* belirtti." *(Milliyet,* 13 Mart 1984) (abç)

İnönü'nün aşağılık demagojisinden sonra, Türk-İş'in SODEP'çe desteklenen tutumunun ne olduğunu yine gazetelerden okuyalım:

"...Asgari ücreti tespit edeceğimiz kesimlerin de yaşantısını dikkate almak ve burada bu çalışma sonrası çıkacak rakamın *onların en az seviyede geçimine yetecek bir para olmasını sağlamak* kanunun aynı zamanda bir amir hükmüdür." (Sadık Şide, Asgari Ücret Saptama Komisyonu Türk-İş temsilcisi, *Milliyet,* 13 Mart 1984)

Sır gibi konuşmuyor bu adamlar, açık söylüyorlar. "Canım, ölmesin de, çalışabilsin. Sen de o kadar ver işte! Biz razıyız."

Devlet tekelci kapitalizminin şu gelişmişlik düzeyinin gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan bugünkü Anayasa'nın özünü ve sözünü *benimseyen* SODEP, özünü ve sözünü bu Anayasa'nın oldukça açık maddelerinden almış bulunan bazı yasaları değiştirmek istediğini söylüyor. Bu, oy avcılığı sırasında *işçilerin gözünü boyama* çabasından başka birşey değildir. SODEP'e bunları söyleten işçi haklarından, sınıf sendikacılığından *yana olması değil,* tam tersine işçilerin "toplumsal patlama" yoluyla kapitalist düzeni burjuvazinin başına yıkmasından duyulan *korkudur.* Anlaşılıyor ki 12 Eylül öncesi gelişen sınıf savaşımı, sosyal demokrasiyi, tüm burjuvaziyi etkilediği gibi, çoook derinden etkilemiştir.

SODEP yönetimi, mitinglerde toplanan, hoşnutsuzluğunu dile getiren emekçi insanlara şunları söyleyebilmektedir:

"Çalışanların haklarının bir kısmı yeni yasalarla kısıtlanmıştır ama *şimdi sağlıklı bir demokrasiye yeniden geçtik.* Demokrasi içinde ilerledikçe ve seçimler yapıldıkça çalışanların haklarını eskiden olduğu gibi bütün demokrasilerde görülen şekilde sağlam esaslara bağlamak istiyoruz." *(Milliyet,* 17 Mart 1984)

Hoşnutsuzluğu, halkın yükselen tepkisini parlamento sınırları içine, burjuvazinin kendi çizdiği çerçeve içine hapsetmek, devrimci potansiyeli bir kez daha sosyal demokrasi eliyle boğmak için ellerinden geleni artlarına koymuyorlar. Kafalarına kask bile geçiriyorlar.

"İnönü, işçinin hakkını *düşünen* bir parti olduklarını belirterek, başına 'kask' giydi." *(Hürriyet,* 13 Mart 1984)

Ecevit köylü kasketi giyerdi, İnönü kask giyiyor. Belli ki demagoji sanatında "ilerlemişler".

Seçim propaganda dönemi boyunca işçilere ilişkin bütün konuşmalarında "sınıflararası barış" teması (çalışma barışı diyorlar) patlama korkusu egemendi. Saraçhane'de de öyle oldu:

"Toplumdaki sosyal barışı adaletli bir biçimde sağlayabilmek ve gerçek bir demokratik ortamı oluşturabilmek için Sendikalar Yasasıyla, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Yasaları yeniden düzenlenmelidir..." (İnönü, *Milliyet,* 25 Mart 1984)

Seçim Bildirgesi'nde "işçi haklarını düzenleyen yasalar bu şekilde kalırsa, işçilerin yoksulluğu sürüp gidecektir. Bu da sosyal barışa engel olacaktır" diye feryat ediyorlar. *(SODEP Seçim Bildirgesi,* s.18-19)

Bu yalnızca SODEP'in değil, tüm sosyal demokrasinin ikide bir dile getirdiği bir korkudur. Halil Tunç da bir süre önce *Nokta* dergisine, sosyal demokrat partilerin işçi sınıfının hak ve özgürlükleriyle ilgilenmemesi durumunda doğacak çok tehlikeli boşluk "gerçek demokrasiyi ve insanca, hakça bir düzeni amaçlayan bir demokratik sol parti tarafından doldurulmazsa, bundan bir takım *sorumsuz, yıkıcı veya yozlaştırıcı güçler"* yararlanır, böyle bir demokratik sol parti komünizme karşı etkin ve demokratik bir güvence olur, diyordu.

SODEP, sosyal demokrasi, liberal burjuvazinin şu ya da bu örgütü, bütün burjuvazi, işçi sınıfından, komünizmden ölesiye korkmaktadır. Başlıbaşına bu korku bile, onları işçi yanlısı *yapmamaya* yeterlidir. SODEP işçi yanlısı değildir. Sınıf çıkarları buna olanak tanımamaktadır.

SODEP kadınlar, gençlik

SODEP kadın sorununu geri bir konumdan ele almaktadır. Avrupa'da burjuva demokratların bile savunduğu "eşit işe eşit ücret" hakkı SODEP'in kitabında yer almamaktadır. Onlar kadın sorununu *kadının eğitimi* ve annenin sorunu olarak görmektedirler.

Kars Belediye Başkanı seçilen SODEP'li Selahattin Filtekin'in hemen seçimlerden sonra ettiği şu sözler kadın sorunu karşısındaki geriliklerini ne de güzel ortaya çıkarıyor:

"Kars'ın yeni Belediye Başkanı Selahattin Filtekin, belediye başkanı olduktan sonra verdiği *ilk demeçte,* 'genelevin yeniden açılacağını' söyledi. İki yıldan beri kapalı bulunan Kars genelevinin kent dışında temin edilecek bir binada yeniden hizmete açılacağını belirten Filtekin, böylece gençlerin başka kentlere gitmesine gerek kalmayacağını belirtti." *(Milliyet,* 8 Nisan 1984) (abç)

Bu tutum, SODEP'in *programında gençlik* için aldığı tutumla *uyumludur:*

"...Parti, genç insanı anlayarak ona yardımcı olmaya, yol göstermeye çalışan tutumları yeğler."

Faşizmin çözülüşünü hızlandır, Komünist Partisi'ni güçlendir

Bu yazıda belli açılardan görüşlerini değerlendirdiğimiz SODEP, sosyal demokrat bir partidir. Tekeldışı burjuvazinin siyasal sözcülüğünü yapıyor. SODEP devrimci, demokrat, anti-emperyalist, anti-tekel, gerçek bir anti-faşist güç değildir. Burjuvazi, işçi sınıfı hegemonyasında ileri demokratik halk devriminin güçlü bir alternatif olarak yığınların bilincinde yer etmesini, devrimi önlemek, yükselen hoşnutsuzluğu, birikeni kini burjuva kanallara hapsetmek için bugün SODEP'i piyasaya sürüyor. Yarın başkalarını bulacak.

Komünistlerin tekeldışı burjuvaziye, onun SODEP gibi siyasal örgütlerine karşı tutumu açıktır:

"Türkiye'de tekeldışı burjuvazi *devrimci, demokrat, anti emperyalist, anti-tekel, gerçek anti-faşist bir güç değildir.* Sömürgen bir sınıftır, halk sınıfları içinde yer almamaktadır, devrime karşıdır. Halk sınıflarının saldırısı şiddetlendikçe, bu kesimin giderek daha büyük bölümü, giderek daha aktif biçimde karşı-devrim saflarına geçecektir.

"Sınıf savaşı çözümleyici ana yaklaştığı zamanlarda, egemen sınıf içinde, hatta baştan sona tüm eski toplum içinde çözülme öylesine belirgin bir durum alır ki, egemen sınıfın küçük bir bölümü sınıfıyla bağlarını koparıp, geleceği elinde tutan sınıfa katılır. Bu tarihsel yargı Türkiye için de doğrudur. Ülke devrim anına yaklaştıkça tekeldışı burjuvazinin çoğunluğu ve etkin siyasal güçleri karşı-devrim safında aktif yer alırken, küçük bir kesim halk saflarına geçecektir. Bu gerçek ne genel yargıyı değiştirir, ne de komünistlerin siyasetlerini bu kesim üstüne kurmalarını gerektirir.

"Emperyalizme ve tekellere karşı savaşımın belli noktalarında, günün belirleyeceği biçimler ve derecelerde tekeldışı burjuvaziyle *sınırlı* ve *geçici* uzlaşmalar yapılabilir. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi savaşımında ana düşmana karşı işçi sınıfına küçük de olsa, geçici de olsa yarar sağlayacak uzlaşmayı komünistler reddetmezler. Ancak böyle uzlaşmaların 'anti-tekel, anti-emperyalist' bağlaşıklık içinde bir anlamı yoktur.

"Komünistlerin tekeldışı burjuvaziye karşı taktiğinin *birinci* ve temel yönü onu halk sınıflarından *soyutlamak, ikinci* yönü, onu ana düşman olan tekelci burjuvazi ve emperyalizmden *tarafsızlaştırmaktır.* Burjuvazinin içindeki en ufak, en anlık çelişkilerden bile yararlanmaya, tekeldışı burjuvazinin ana düşmanla aynı safta durmasını önlemeye çalışmaktır." *(TKP IV. Program II. Taslağı,* s.9-10)

İşsizliğin nedenleri üstüne

Serra Dersimli

İşsizliğin nedeni teknolojik ilerleme değil kapitalizmdir. Robotlara değil kapitaliste kızalım. İşsizliği yoketmek, teknolojinin dolu dizgin gelişmesinin önünü açmak için bu dünyadan kapitalizmin kaldırılması gerekiyor. O zaman yaşamı tüm insanlık için cennete çevirmek mümkün olacaktır.

Günümüzde birçok ileri kapitalist ülkede olduğu gibi, Federal Almanya'da da işsizlik çığ gibi büyümektedir. İşsizler ordusu 2.5 milyonu buldu. Her geçen gün bu sayıya yeni yeni katılımlar oluyor. Toplu işten çıkarmalar, kısa çalışmalar, kapanan işyerleri günbegün artmaktadır. İşsizliğin nedenleri ve buna nasıl karşı durulacağı bugün Almanya'da üzerinde en çok konuşulan konudur. Büyük sendikalar işsizliğe neden olarak teknolojik gelişmeyi, bu gelişmenin hızla fabrikalarda ve bürolarda kullanılışını göstermekte, çözüm olarak da "tam ücretli 35 saatlik iş haftası"nı ileri sürmektedir. Biz bu yazımızda kısaca hem bu isteme, hem de bazı eksik yönlerine değinmek istiyoruz.

İşsizliğin asıl nedeni, kapitalist birikimin ta kendisidir. Kapitalizmin ilerlemesiyle, sermayenin organik bileşiminde değişiklik olur. Sabit sermayenin değişken sermayeye oranı büyür. Toplam sermaye büyürken sabit sermaye değişken sermayeye, yani işgücünü satın almaya harcanan sermayeye oranla çok daha büyük bir hızla büyür. Bu nedenle işgücü, kapitalizmin ilerlemesinden, sermaye birikiminden daha yavaş artar ve bir yanda kapitalizm gelişirken öte yandan koca bir yedekler ordusu birikir. Marks bu yasayı "Gittikçe artan ölçüde nispi artık nüfus üretimi ya da yedek sanayi ordusu" başlığı altında *Kapital*'de anlatıyor:

"Halen işlemekte olan toplumsal sermayenin büyüklüğü ve artış derecesi, üretimin boyutlarıyla çalıştırılan işçi kitlesindeki artış, bunların üretkenliklerindeki gelişme ve bütün zenginlik kaynaklarındaki çoğalma ve yoğunlaşma ile birlikte, işçilerin sermaye tarafından çekilmesi hareketinin boyutlarında bir büyüme olduğu gibi, gene sermaye tarafından itilmelerinin boyutlarında da bir büyüme görülür. Sermayenin organik bileşimindeki ve teknik şeklindeki değişmenin hızı artar. Gittikçe artan sayıda üretim alanı bazen aynı anda, bazen de başka başka zamanlarda bu değişmenin etkisi altında kalır. Bu nedenle, emekçi nüfusu, kendi yarattığı sermaye birikimi ile birlikte, kendisini nisbi ölçüde fazlalık haline getiren, nisbi artı nüfus haline çeviren araçları üretmiş olur. Ve o, bunu daima artan boyutlarda yapar. Bu, kapitalist üretim biçimine özgü bir nüfus yasasıdır." (*Kapital*, c.1, s.669, Sol Yayınlar)

Günümüzde, sabit sermaye yatırımları hızla artan bir şekilde üretim araçlarının modernleştirilmesine ve teknolojik gelişmenin üretime uygulanmasına gidiyor. Yeni araçlar, yeni enerji kaynakları, yeni otomasyon ve kompütasyon teknikleri bulunuyor. Üretimdeki modern makineler, her geçen gün artıyor. Emek üretkenliğinin giderek artması sonucu emeğe olan talep göreceli olarak azalıyor.

Federal Almanya'nın en büyük sendikalarından olan IG Metal'in Türkçe bir yayınında bu konuyla ilgili ilginç veriler sıralanıyor:

"— 1960'ta 1 milyon DM'lik üretim için 92 saat lazımken, 1982'de bu 36 saate düşmüştür.

"— İş sürati, randıman artımı ve baskılar 1960'tan 1982'ye kadar 5 milyon işyerinin kaybolmasına sebep olmuştur.

"— Elektronik beyinli makineler, makine endüstrisi, otomobil endüstrisi ve elektrik endüstrisinde 100.000 işyerini tehlikeye sokmaktadır.

"— Robotların devreye sokulması ile bu iş dallarında ayrıca 160.000 işyeri kaybolacaktır.

"— Yeni teknolojinin geliştirilmesi, ekranlarla yazışma ve telekomünikasyon, elektronik beyinli yeni bankaların devreye girmesiyle 2.4 ile 2.7 milyon işyeri daha tehlikededir.

"— Kompüter yardımı ile yapılan konstrüksiyonlar (CAD sistemi) 300.000 ile 400.000 işyerini tehdit etmektedir." (*Metall*, s.2)

Aynı yayında, Federal Almanya'da haftalık çalışma süresinin 35 saate düşürülmesiyle 3 milyon, emeklilik yaşının düşürülmesiyle ise 300.000 yeni iş olanağının açılacağı söyleniyor. (agy, s.1) Çalışma süresinin kısaltılmasının sağlayacağı yararlar ise şöyle sıralanıyor:

"— İşsizliği azaltır.

"— Tehlikeye düşmüş işyerlerini garantiye alır.

"— Teknikleşmenin tehlikelerini azaltır.

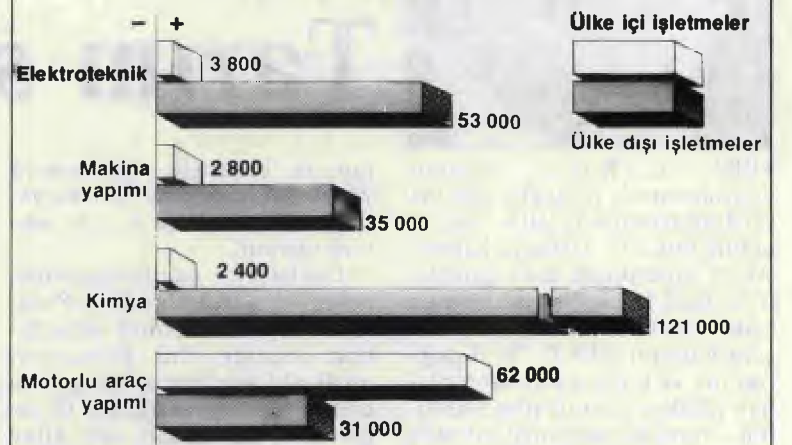
"— İşçi ve memurların sıhhatini korur.

"— İşçi ailelerine sosyal ve kültürel hayattan istifade etmelerini sağlar." (agy, s.1)

Bunlardan emeklilik yaşının düşürülmesi işverenlerin de önerisiydi. Emeklilik yaşının düşürülmesi geçen ay içinde gerçekleşti ve 58 oldu. Haftalık çalışma süresinin düşürülmesi için ise savaşım sürüyor.

Şimdi ileri kapitalist ülkelerde artan işsizliğin bir başka nedenine değinelim. Sabit sermaye yatırımları arttıkça kâr oranı azalmaktadır. Bu durumda kârları koruyabilmek ve arttırabilmek için kâr kitlesinin büyütmek gerekir. Amacı daha fazla kâr olan kapitalistler, kâr oranlarının düşme eğilimi karşısında aldıkları önlemlerle işsizliğe bir başka şekilde de neden olmaktadırlar.

(Kaynaklar: Federal Almanya Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü ve Bundesbank)

Bu da üretimin yer değiştirmesidir.

Federal Almanya işçi ücretlerinin oldukça yüksek olduğu ülkelerdendir. Geniş çaplı ekonomik ve demokratik hakların varlığı, çalışma süresinin kısaltılması için verilen savaşım vb. kâr kitlesinin büyütülmesi önünde önemli engellerdir. Oysa daha az gelişmiş Brezilya, Meksika, Malezya, Kore, Singapur ve Türkiye gibi ülkeler ucuz işgücü depolarıdır. Kadın ve çocuk işçi sömürüsü çok daha sınırsızdır. Uluslararası tekeller bu nedenle fazla nitelikli işgücü gerektirmeyen üretim dallarında yatırımlarını bu tür ülkelere kaydırıyorlar. Bu tür ülkelerde otoriter rejimler eliyle ekonomik ve demokratik hakların olabildiğince yokedilmesi, kâr hırsından gözü dönen dünya burjuvazisine münbit alanlar sağlıyor. Ancak üretim az gelişmiş ülkelere kaydıkça ileri kapitalist ülkelerde kapanan işyerleri nedeniyle işsizlik giderek artıyor.

Son olarak, teknolojinin gelişmesi karşısında takınılan ve işçi sınıfı açısından çok zararlı olabilecek bir anlayışa değinmek istiyorum. İşsizlik konusundaki çoğu broşür ve yayında, yapılan konuşmalarda, işsizliğin nedeni olarak robotlar, yeni teknoloji vb. gösteriliyor. Bu anlayış işçiler arasında robotlara, yeni makinelere kızgınlık yaratıyor. Oysa işsizliğin nedeni robotlar vb. değil kapitalizmdir. Robotlara değil, kapitaliste kızalım. Robotlar, ileri teknoloji insanlığın yararınadır. Onların getireceği bolluk, yaşamı cennete çevirecektir. Modern araçlar sayesinde çok çok daha kısa işgünü mümkün olacaktır. Ancak bunun önündeki en büyük engel, kapitalizmdir, burjuvazidir. Üretimin toplumsal niteliği ile ürünlere el koymanın özel niteliği arasındaki çelişki büyüdükçe, üretim güçlerinin gelişmesi bizzat kapitalistler tarafından dizginleniyor. Üretim güçlerinin doludizgin gelişebilmesi için üretim sürecinin, Marks'ın deyimiyle "kollektif üreticilerin ortak denetimi altına sokulması" gerekiyor.

Bugün fabrikalarda robotların çalışıp, tüm insanlığın üretimin sonuçlarına el koyması olanağı dünden daha fazladır. Eskiden ütopya olan bugün gerçek oluyor. Tıpkı Yürükoğlu yoldaşımızın *Kankun Konferansı*'nda yazdığı gibi:

"Bir yanda komünizm eskisine oranla çok daha kolay kavranabilir, pratik bir olasılık oluyor...

"Komünizm bir yandan da üretim güçlerinin duraksamadan gelişebilmesi için pratik bir zorunluluk durumuna geliyor...

"... Dünya gelişme istiyor, komünizm giderek daha çok pencereden bakıyor." (R.Yürükoğlu, *Kankun Konferansı ve Düşündürdükleri*, s.43)

Türkiyeli işçiler ve 35 saatlik iş haftası savaşımı

Değerli yoldaşlar,

Dünyanın başta gelen emperyalist ülkelerinden biri olan Federal Almanya'da yükselen 35 saatlik iş haftası istemi tüm işçiler arasında büyük bir heyecan yarattı. İşsizler için de bir ümit kaynağı oldu. 35 saatlik iş haftası eylemlerine Türkiyeli işçiler de katıldı. Sizlere Robert Bosch fabrikasında çalışan Türkiyeli işçiler açısından eylemi anlatmak istiyorum.

Mayıs ayının 5'inde 35 saatlik iş haftası için işçilerin oyuna başvuruldu. Oylama öncesinde Türkiyeliler arasında büyük bir kararsızlık vardı. Tam Türkiye'ye dönüş konusunda baskıların arttığı bir dönemde grev gibi bir eyleme katılmak durumumuzu daha da güçleştirir düşüncesi yaygındı.

Bizler yemek saatlerinde, dinlenme aralarında, oylamada "evet oyu" kullanmak gerektiğinin propagandasını yaptık. Bu eylemin başarıya ulaşmasının Almanya işçi sınıfının bir parçası olan Türkiyeli işçiler açısından da önemli yararlar sağlayacağını, birlikte davranmanın değişik uluslardan işçilerin sınıf bilincini güçlendireceğini anlattık. Yıllardır en ağır işlerde, uzun saatler çalışarak yıpranan Türkiyeli işçiler iş süresinin kısaltılmasının gerek kendileri gerekse aileleri açısından önemini kavramaya başladılar. Ve Bosch fabrikasında yapılan oylamada, 35 saatlik iş haftasına büyük bir çoğunlukla "evet" denmesine önemli katkıları oldu. Patronların tek tek tüm işçilerin evlerine gönderdikleri mektuplarla, "35 saate evet derseniz işten çıkarılırsınız" yollu tehditlerine pabuç bırakmadılar. Patronların işyerlerini bir hapishaneye çeviren uygulamalarından, türlü baskılarından, ancak diğer uluslardan sınıf kardeşleriyle birlikte savaşarak kurtulabileceklerinin bilincine vardılar. Haydin yoldaşlar, burjuvaziye bir yumruk indirdik. Selam olsun işçi sınıfının gelecekteki kızıl günlerine.

Ferhat Savaş, Stuttgart

İş saatlerinin kısaltılması istemi tüm işçiler arasında heyecan yarattı

SBKP 26. Kongresi'nin aldığı karar doğrultusunda, Sovyetler Birliği'nde Gıda Programı uygulamaya konmuştu. Tarıma ilişkin çeşitli sorunları çözmeye yönelik bu programdan elde edilen ilk sonuçlar, bir süre önce yapılan bir konferansta tartışıldı, gözden geçirildi. "Tarım-Endüstri Kompleksinin Sorunları Üzerine Ülke Çapında Konferans"ta, SBKP Merkez Komitesi Politik Büro üyesi ve Merkez Komite Sekreteri M. S. Gorbaçev yoldaş da bir rapor okudu. "Tarımın ve Tarım-Endüstri Kompleksinin Öteki Dallarında Ekonomik Verimliliği Yükseltmek İçin Partinin, Hükümetin ve Ekonomiyle İlgili Organların Görevleri Üstüne" başlıklı raporu anlatan Pravda *yazısını özetle veriyoruz*

Tarım sektöründe rezervlerimiz

SBKP 26. Kongre kararları doğrultusunda yoğun bir çalışma sürdürdüğümüz üç yıllık dönemi geride bıraktık. Oldukça karmaşık ve sorumluluk dolu görevleriyle 11. 5 Yıllık Plan döneminin sonuna geldik. Partimiz tüm bu çalışmalarını SBKP 26. Kongresi'nin ve kongre sonrası toplanan Merkez Komite plenumlarının stratejik öncülüğü altında yürüttü. Partimizin hem bugün önümüzde duran hem de uzun dönemli sorunları çözmede oldukça sağlam bir eylem programı vardır.

K. U. Çernenko yoldaş, Şubat 1984 Plenumu ve seçmenlerle yaptığı toplantıda çalışma hedeflerini örnekler vererek iyice anlattı. Yoldaşın bu konuşmaları, ekonomiyi daha ileri götürme, halkın yaşam düzeyini yükseltme görevlerini açıkça özetliyor. Parti, hükümet, ekonomik organlar ve tüm emekçi halk bu görevlere özel bir önemle eğilmelidir. Ekonominin yönetimine daha dinamik ve amaçlı bir yapı kazandırmak, ileriye doğru tüm yeni gelişmeleri güçlendirmek ve yükseltmek, yığın insiyatifini arttırmak, olanaklarımızın elverdiği her alanda yaratıcı bir çalışma yürütmek, düzen, disiplin ve örgütlenmeyi birleştirmek zorundayız.

Ekonomi her zaman parti çalışmasının merkezi oldu ve olmalıdır. SBKP Merkez Komitesi ve hükümet, son zamanlarda, ulusal ekonominin verimliliğini yükseltmeyi, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmayı, tüm ekonomik çarkı düzgün işletmeyi amaçlayan bir dizi önemli kararlar aldı.

Yaşam, entansifleşmeye daha büyük bir dikkatle eğilmeyi dayatıyor. Ekonomik büyümeyi sağlamanın ve yeni yönetim yöntemleri uygulamanın kolay bir iş olmadığı açıktır. Bu konuda yalnızca istekli olmak da yeterli değildir. Parti, hükümet ve ekonomik yönetim organlarının, tüm kadrolarımızın tutarlı bir çalışma yürütmeleri gerekiyor. Bunu başarabiliriz. Bu işin peşini bırakmamalıyız. Ülkemiz nitelikli işgücüne ve gerekli kaynaklara sahiptir. Ayrıca yığınlar tarafından desteklenmek ve bu yığınların, toplumumuzun önüne çıkan sorunları çözmeye aktif olarak katılma istekleri gibi çok önemli bir rezervimiz de var. Her alana dalarak, iş kollektiflerinin insiyatif ve yaratıcılıklarını yükselterek, ülkemiz, üretim verimliliğini önemli ölçüde yükseltecektir.

Ekonominin tümünde, ama özellikle toplumsal-ekonomik sorunların çözümünün büyük ölçüde bağlı olduğu sektörlerde gelişmeyi yoğunlaştırmak önemlidir. Bugün, SBKP Merkez Komitesi'nin Mayıs 1982 Plenumu'nun onayladığı Gıda Programı'nı başarıyla uygulamaya yönetilen tarım ve tüm tarım-endüstri kompleksi bu tür sektörlerdendir.

Gorbaçev, cumhuriyetlerde, bölge ve yörelerde Gıda Programı uygulamalarının sonuçlarına değindi. Rus Federasyonu'nun birkaç yöre ve bölgesinde üretim hızı yavaşlamıştı. Örneğin geniş kaynakları olan Altay yöresindeki kollektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde son beş yılda tahıl ve öteki ürünlerin üretiminde düşüş olmuştu.

Mayıs Plenumu'ndan sonra Merkez Komitesi ve hükümet, makina üretimini geliştirmek için oldukça yüklü bir sermaye yatırımı yapmış, ülkenin büyük inşaat ve mühendislik bakanlıklarını göreve koşmuştu. Artık önemli olan alınan kararların uygulanması için gerekli örgütlenmeleri gerçekleştirmekti. Bu konuda belli ilerlemeler vardı. Ama bazı gerilemeler de olmuştu. Tarım ve hayvancılıkta kullanılan makinaların üretimiyle ilgili bakanlıklar birkaç yeni tip makina çıkarmayı başaramadılar. Yüksek güçlü traktörlerle uyum içinde çalışabilecek makina üretiminde çok az bir ilerleme oldu. Hayvancılıkta kullanılacak makina üretimiyle görevli bakanlıkların çalışmalarında da olumlu yönde çok az bir gelişme vardır. İlgili bakanlık ve dairelerin, yerel parti komitelerinin, Merkez Komite ve hükümet kararlarının uygulanmasına karşı tutumlarında kabul edilemeyecek bozukluklar vardır.

Gorbaçev şöyle devam etti: Çiftlikçilikte standartlar büyük ölçüde üretimin asıl aracı olan toprağın verimli kullanımına bağlıdır. Son zamanlarda bu konuda iyiye doğru bir gidiş varsa da yeterli değildir. Kollektif çiftliklerin ve devlet çiftliklerinin çoğu, bilimsel bir çiftçilik sistemi uygulamakta çok geridirler. Onay görmüş tarımsal pratikleri uygulamıyorlar. Birçok tarımsal kuruluş rotasyon usulü ekim yapmıyor, ki bu yapılmadan bilimsel bir çiftçilik olanaksızdır. SSCB Tarım Bakanlığı'nın tarım hizmetleri ve araştırma kurumları hâlâ tahıl üretiminin verimliliğini etkin olarak yükseltecek düzeyde değildir.

Sulak ve kurak topraklara dikkatle eğilmeliyiz. Tarıma açtığımız topraklar 33 milyon hektara ulaşıyor. Bu topraklar toplam tarım ürünlerinin üçte birini karşılıyor. Pamuk ve pirincin %100'ü, sebzenin %75'i, üzüm ve öteki meyvaların %50'si, yemin önemli bir miktarı bu topraklardan sağlanıyor. Ancak tarıma açılan alanlar yine de yeterli bir verimlilikte kullanılmamaktadır. Son zamanlarda modernleşme ve bakım pahasına yeni arazi düzenleme sistemlerine kaynak akıtıldı. Bunun nedeni, bir ölçüde, SSCB Arazi Düzenleme ve Su Muhafaza Bakanlığı'nın kesimci tutumundadır. Bakanlık yeni ve pahalı projeler almakta pek istekli, ama verimlilik ve modernizasyona yönelik planlardan sık sık kaçınıyor. İvedilikle çözülmesi gereken başka sorunlar da vardır.

Gorbaçev, tarımın ve tarımla ilgili endüstrilerin ekonomik mekanizmasını ve yönetimini iyileştirmek için partinin inatçı bir çaba içinde olduğunu söyledi ve şöyle dedi: Alınan önlemler, genelde iyi bir ekonomik ortam yarattı. Yönetim, üretimi arttırmak için ekonomik kaldıraçlara dayanıyor. Ancak bu, reformun yalnızca başlangıcıdır.

Bazı yönetim organları ve bazı alt yöneticiler çiftçilikte ekonomik kaldıraçların anlamını henüz anlayamadılar. Verimlilik-ödeme oranlarının doğruluğu, yatırımların karşılanması, mal varlığının kullanımı, kalite ve bu faktörlerin işletmelerin ekonomik işleyişini ilerletmede oynadığı rol gibi sorunlar sık sık ihmal edilmektedir. Kendi kendini destekleyen plan konusunda ikircimli olan bazı menajer ve uzmanlar işi yavaştan alıyorlar. Birçok olay, kendi kendini destekleme planına biçimsel yaklaşıldığını, temel ilkelerinin çiğnendiğini gösteriyor. Bazı işletmeler harcamalarını çoğunlukla hükümet yardımı ve banka kredileriyle karşılamak istiyorlar.

Tarımsal-endüstri birliklerinin çalışmaya başlamasından bu yana bir yılı aşkın bir zaman geçti. Birliklerin önemli bir bölümü ekonominin kilit sorunlarına eğiliyor ve endüstrilerin birbiriyle bağını sağlıyor. Ama birliklerin tümü bu yeni örgütlenmenin anlamını, yeni organların hak ve olanaklarını henüz tam anlamış değildir. Çoğu insiyatif göstermede ve işe profesyonelce yanaşımda başarısızdır. Oysa işlerini etkin yürütebilmelerine yetecek yetkileri vardır.

Rapor, kollektif çiftlikler, devlet çiftlikleri ve ortaklar arasındaki ilişkilere özel bir önem veriyor. Çiftlik işçilerinin, ortaklarının iş kalitesi, sağlanan hizmetlerin yüksek maliyeti gibi birçok konuda şikayetleri hâlâ sürüyor. Teslim alınan ürünlerin kalitesi çoğu kez olduğundan daha düşük gösteriliyor, yasalara aykırı eklemeler yapılıyor, hatta çiftlikler dolandırılıyor. SSCB ve cumhuriyet bakanlıklarının ve dairelerinin yöneticileri, yerel parti, hükümet ve ekonomi organları bu anormal duruma son vermelidirler.

Ürünlerin işlenmesine, depolama ve taşıma olanaklarının gelişmesine daha çok dikkat gösterilmelidir. Konuşmacı, bu alanda hâlâ çok geri bir konumda olduğumuzu söyledi. Bir yandan tahıl, sebze, pamuk, süt üretimine önemli paralar harcanırken, öte yandan zamansız işleme, kötü depolama ve ambalaj eksikliği yüzünden sık sık ürün kaybına uğruyoruz. 12. 5 Yıllık Plan hedefleri saptanırken tarımın, ürün işleme, depolama ve ulaştırma olanaklarının dengeli gelişimini sağlayacak ek önlemler alınmalıdır.

Bundan sonra konuşmacı, partinin, yerel yönetimlerin ve ekonomik organların görevleri üstünde durdu. K. U. Çernenko yoldaş, Şubat Plenumu'ndaki ve Merkez Komite aygıtı işçileriyle yaptığı toplantıdaki konuşmalarında, ülkenin karşı karşıya olduğu görevlerin yerine getirilebilmesinin parti liderliğinin düzeyinin yükselmesine bağlı olduğunu söylemişti. Bu sözler, Gıda Programı'nın gerçekleşmesi konusunda da tümüyle geçerlidir. Yaşam, en başta, kırsal iş kollektiflerinin siyasal çekirdeğini oluşturan temel parti örgütlerinden giderek daha çok şey istiyor. Parti ve hükümet kararlarıyla kırlara sağlanan olanakların nasıl kullanılacağı genellikle onların eylem ve insiyatiflerine bağlıdır.

SBKP Merkez Komitesi'nin, parti ve hükümet organlarının işlevlerinin daha kesin çizgilerle ayrılması konusunda aldığı kararları uygulamalıyız. Partinin bazı bölge komiteleri, tarımsal endüstri birliklerinin yapması gereken işleri üstleniyor. Onlara danışmadan varolan ekonomik sorunlarla uğraşıyor, uzman ve çiftlik yöneticilerinin yetkileri içinde olan işlere karışıyorlar. Bu normal bir durum değildir. Görev verilmiş kadroların sorumluluk duygusunun azalmasına yol açacak bu tür anormal uygulamalardan kaçınmak gerekiyor.

Bölge komitelerinin asıl görevi, çiftçilere neyi, nasıl ve ne zaman yapmaları gerektiğini söylemek değil, kendilerine verilen göreve ve üretimin sonuçlarına yönelik sorumluluk duygusunu sürekli arttırmak olmalıdır. Merkez Komitesi, parti komiteleri için ekonomiyi yönetmenin herşeyden önce insanlar ve kadrolarla uğraşmak olduğunu vurguluyor. Bu ilke yaşama geçirilmeli ve titizlikle izlenmelidir.

Tarım işçilerinin, tarımsal-endüstri işletmeleri ve örgütlerinde çalışan personelin çalışmalarını inceleyen Gorbaçev, başı çeken sektörlere siyasal olarak olgun, iyi eğitim görmüş, örgüt sezisi ve yenilik duygusu olan yetenekli kadrolar yerleştirmek gerektiğini vurguladı. Verimli çalışma yöntemlerini öğrenmeleri, donukluğu, eski alışkanlıklara bağımlılığı aşmaları için bu kadrolara her türlü olanak sağlanmalıdır. Olağan mesleklerden de beklenenler artıyor. Tarım makinalarını kullananların, ürün yetiştirenlerin, hayvancılıkla uğraşanların, inşaatçıların ve gıda endüstrisi işçilerinin profesyonel becerilerini ve ekonomik bilgilerini ilerletmek zorundayız.

Ekonomik sorunlar gibi kadro sorunu da kırsal alandaki toplumsal gelişmeyle bağlıdır. Mayıs Plenumu'ndan sonra bazı bölge ve cumhuriyetlerde konut inşaatı daha da hızlandı. Bunun yanısıra, bazı bölge, yöre ve cumhuriyetler, üretici olmayan inşaat alanında plan hedeflerine ulaşmada sürekli bir başarısızlık gösterdiler. SSCB Tarımsal İnşaat Bakanlığı hedeflere ulaşmada yavaş kalıyor. SSCB İnşaat Bakanlığı, Endüstriyel İnşaat Bakanlığı ve Ağır Endüstri İşletmeleri İnşaat Bakanlığı, kırsal alandaki inşaatlar için yeterli katkı yapmıyor. Kırsal alan için hazırlanan inşaat programı heryerde uygulanmalı, konut, kooperatif evleri yapımında gevşeme olmamalıdır.

SBKP Merkez Komitesi, hangi düzeyde olursa olsun bütün menajerlerin başarısını söze değil işe bakarak değerlendiriyor. Bir insanın sorumluluk anlayışı ve disiplini kendini yapılan işte gösterir. Eski alışkanlıkların hâlâ sürdüğü hissediliyor. Zaman geçiyor ama planların tümü uygulanmıyor. Kimileri iyi bir başlangıç yapıyorlar, ama bir süre sonra, tartışma yürütmekten, bir emir çıkarmaktan, direktifleri ayarlamaktan, bunları büro toplantısında tartışmaktan ve alınacak önlemleri onaylamaktan öte birşey yapmayı istemez duruma geliyorlar. Şimdi bu tür uygulamalar geçmeyecektir.

Kırsal alandaki parti ve hükümet organlarının çalışma stil ve yöntemlerinin düzeltilmesi kendi başına bir amaç değil, partinin ekonomik siyasetiyle emekçi halkın yaratıcı insiyatif ve iradesini daha sıkı bağlamanın, halkı Gıda Programı hedeflerine ulaşmak için ülke çapında sosyalist yarışmaya katmanın bir aracıdır.

Konuşmasını bitirirken M. Gorbaçev SBKP Merkez Komitesi adına parti komiteleri, hükümet organları, bakanlık temsilcilikleri ve dairelerin, tarım bilimcilerinin, menajerlerin, kollektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde çalışan uzmanların ve tarım endüstrisinin diğer sektörlerinde yer alan kuruluşların SBKP 26. Kongre kararlarını ve SSCB Gıda Programı'nı uygulama çabalarını arttıracaklarına olan inancını belirtti. Çiftlik işçilerinin plan hedeflerine başarıyla ulaşacaklarına, 1984 yılı için yaptıkları sosyalist taahhütlerini tamamlayacaklarına ve Sovyet halkının yaşam standartını daha da yükseltme sorununun çözümüne değerli bir katkıda bulunacaklarına kuşku yoktur.

Hindistan'da kapitalizm hızla geliştikçe "Gandi ilericiliği"nin gerçek yüzü de açığa çıkıyor.

Koca Hindistan da kaynamaya başladı

Hindistan'da dinsel bir görünüm altında gelişen çatışmalar, özde kapitalizmin ekonomik toplumsal çelişkilerinin hızla keskinleştiğini yansıtıyor.

Hatice Dağlı

Kaynayan Uzakdoğu'da Hindistan, uzunca bir süredir, göreceli olarak daha az bunalımlı bir ülke gibi görünüyordu. Daha doğrusu, Hindistan'da tek tek ele alındığında birçok büyük olay oluyordu ama bunların etkisi hep yerel kalıyordu. Son zamanlarda bu durum değişiyor.

İki yıla yakındır süren Şıh-hükümet çatışması, son sıralarda ülke çapında sarsıntılara yol açacak boyutlara vardı. Ayrıca yer yer Müslüman-Hindu çatışmaları patlak veriyor. Dinsel görünüm altında gelişen bu çatışmalar, kuşkusuz özde kapitalizmin ekonomik toplumsal çelişkilerinin Hindistan'da hızla keskinleştiğini yansıtıyor. Nitekim son olarak Pencap'ta büyük silahlı çatışmalar yaşandı, küçük çapta bir savaş oldu.

Pencap'taki olaylar

Son olayların patlak verdiği Pencap, Hindistan'ın en zengin eyaletlerinden biridir. Pencap'ın Amritsar kentinde Şıh radikallerinin başını çektiği, sayıları 1000'e ulaşan bir gurup, Şıh tarikatine bağlı olanların kutsal merkezi olan "Altın Mabet"te direnişe geçti. Hükümet direnişi bastırmak üzere orduyu sürdü. Mabet işgal edildi. Resmi kaynaklar 200'ü asker, 1200 kişinin öldüğünü duyurdu. Ölenlerin 115'i kadın ve çocuktur. 6500 kişi ablukaya alındı. 1200 kadarı merkezi bir okula hapsedildi. Kaçmaya teşebbüs eden 27 kişi öldürüldü.

Gazetelerin yazdığına göre Hindistan'da ilk kez bir olayda 50.000 civarında asker kullanıldı. Gönderilen birliklerin 35.000'i tapınağın çevresini kuşatırken, 15.000'i katliamda doğrudan rol aldı. Ordu, direnişi 48 saatte bastırma planı yaptığı halde çatışma 4 gün sürdü.

Bunlar yalnızca basına sızan haberler. Hükümet kuvvetleri 20 milyon insanın yaşadığı eyalete her türlü giriş çıkışı yasakladılar, eyaletle telefon bağlantılarını kestiler. Olağanüstü durum ilan edildi.

Olayların tarihi eski. Ama açık direniş 19 ay önce başladı ve 19 ay boyunca da tırmanarak sürdü. Sokak çatışmaları oldu. Çatışmalar öteki şehirlere, Yeni Delhi'ye kadar sıçradı. Sinemalarda ve tren istasyonlarında, ekim ve kasım aylarında Hinduların düzenlediği 3 büyük festivalde bombalar patladı. Şıh radikallerinin elinde olan Şıh Öğrenci Federasyonu, hükümeti protesto etmek üzere Pencap'ta eyalet çapında genel grev örgütledi. Ordu ve polis güçlerini alarma geçiren hükümet bölgeye binlerce asker gönderdi. Askerlere, "şüpheli gördüklerini vur" emri verildi. *(India Today,* 31 Aralık 1983)

Hükümet önlemleri yoğunlaştırdığı halde Şıhların direnişi sürdü. *Asian Post* dergisinin konuyla ilgili bir yazısı, dini motiflerle süslenen ve Şıhlarla Hindular arasında dini çatışma gibi yansıtılan olayların altında asıl olarak ekonomik ve siyasal çıkarların yattığını gösteriyor. Dergi, Pencap eyaleti nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan Şıhların istemleri üstüne şunları yazıyor:

"Başlıca istemlerini şunlar oluşturuyor: Otonom bir devlet. Su kanallarının Ravi ve Beas bölgeleri arasından bölünmesi, böylece Pencap'a su girişinin arttırılması. Eyalet başkenti Şandigar'ın Haryana eyaletiyle paylaşılmaması ve yalnızca kendilerine ait olması. Dil sınırlarının yaratılması. Ülkedeki tüm Şıh mabetlerinin Akaliler tarafından denetlenmesi, Amritsar'ın kutsal şehir olarak ilan edilmesi. Buna ek olarak radikaller Khalistan devleti kurulmasını da istiyorlar." *(Asian Post,* 22 Ekim 1983)

Şıh radikallerinin yanısıra daha ılımlı Şıhlar Akali Dal Partisi'nde birleşmiş durumdalar. Ilımlılar, olaylar tırmanana kadar hükümetle uzlaşma yanlısı bir tutumdaydılar. Hükümetin aldığı olağanüstü önlemlere karşı, soruna uzlaşıcı çözümler öneriyorlardı. Ama önerdikleri çözümlerin sonuç vermediğini ileri süren Akali Dal giderek tutumunu sertleştirdi. Bölgeye asker yığılması üstüne, Pencap eyaletinin eski Başbakanı Akali Dal lideri Parkash Singh Badal şöyle dedi:

"Hükümet merkezi erk adına işçilerimize saldırıyı sürdürürse, Şıhlar dövüşmeye devam edeceklerdir." *(Asian Post,* 22 Ekim 1983)

Akali Dal, 26 Ocak 1983'te de hükümeti "Khalistan Anayasası" çıkarmakla tehdit etti. *(India Today,* 31 Kasım 1983)

Gandi gerilemedi, olaylar daha da yoğulaştı. Pencap "sorunlu bölge" ilan edildi. Merkezi otorite güçlendirildi. Bağımsızlıktan bu yana bu 7. kez oluyordu. Gandi bunu "ulusal güvenlik ve ülke bütünlüğü" için yaptığını söyledi. *(Asian Post,* 22 Ekim 1983) Gandi bir yandan saldırılarını yoğunlaştırırken, öte yandan uzlaşma yanlısı bir tutum da almıştı. Şıhların istemlerinin bir kısmını, Hindistan Anayasası'nda Şıh haklarıyla ilgili maddeyi gözden geçirmeye hazır olduğunu söylüyordu. Temmuz ayında tutuklu 200 Akali liderini de serbest bırakmıştı.

Hükümetin uzlaşma yanlısı tutumuna yol açan en büyük neden, mayıs ayında Akali yöneticilerinin Hindistan tahılının yarısından fazlasını sağlayan Pencap'tan tahıl çıkışını yasaklamakla hükümeti tehdit etmeleriydi. *(Economist,* 9 Haziran 1984)

Delhi'de polisle Şıh göstericiler arasında çıkan çatışmadan bir görüntü

Çatışmadan sonraki gelişmeler

Gandi direnişi ezmiş görünüyor. Ancak olayın ülkede yaygın ve ciddi sorunlara yol açması olasıdır.

Nitekim olay üzerine hoşnutsuzluğun büyümesi sonucunda Pencap'ın Patiala şehrinden aynı zamanda devlet bakanı olan bir Şıh milletvekili görevinden ve Gandi'nin partisinden istifa etti. Hoşnutsuzluğu dağıtmak üzere Pencap'taki tapınağı ziyarete gönderilen cumhurbaşkanı kendi de Şıh olduğu halde sorunları çözemedi. Şıhlar cumhurbaşkanının istifasını isteyen bir dilekçe verdiler.

Öte yandan katliamın ardından, ülke nüfusuna oranla orduda oldukça büyük kalabalık oluşturan Şıhlar çeşitli ordu birliklerinde ayaklandılar. Pencap'a doğru yola çıkan 2000 kişilik bir ordu birliğinin önü kesildi. 46 kişi öldürüldü.

Gandi için ordu özellikle hassas bir konu. Pencap'taki Hindistan ordusunun %50'sini Şıhlar oluşturuyor. Hoşnutsuzluğun ordu içinde yayılmasının çok büyük etkileri olacaktır.

Olayın boyutlarını İngiltere'deki gösteriler de kanıtladı. Oldukça büyük bir Hintli topluluğun yaşadığı İngiltere'de katliamı protesto için düzenlenen gösterilere 20.000 civarında Şıh katıldı.

Göstericiler Gandi'nin maketini yaktılar "İndra Gandi'ye ölüm" diye bağırdılar. Londra'daki Şıh radikalleri "sürgünde hükümet" kurduklarını, bağımsız Khalistan Şıh devleti için savaşacaklarını söylüyorlar. Radikallere karşı olduğunu söyleyen ılımlı Şıh lideri bile şöyle dedi:

"Hindular Hindistan'da bize yer olmadığını gösterdiler. Kendi ayrı devletimizi kurmaktan başka bir seçeneğimiz yok". *(The Sunday Times,* 10 haziran 1984)

Yeni kurulduğu söylenen "Khalistan Kurtuluş Ordusu" imzalı bir bildiride Başbakan İndra Gandi ve oğlu Rajiv Gandi'yi ölü ya da diri getirene 50.000 pound'luk ödül verileceği yazılıyor.

Olayın boyutları gizleniyor

Olayın boyutlarının oldukça büyük olduğunu gösteren başka bir olgu da Gandi'nin ordudaki isyanı gizlemeye çabalamasıdır. Hükümet yetkilileri dış basının olayı büyüttüğünü söylediler. Basında olayın, "Amritsar'daki Altın Mabet'e 'saldıran' Hindistan Birlikleri" diye verilmesini şiddetle eleştirdiler. "Saldırı olsaydı bu kadar kayıp vermezdik" dediler. *(Times,* 13 Haziran 1984)

Ancak gazeteler katliamın aylarca süren bir hazırlıktan sonra düzenlendiğini yazıyorlar. *Sunday Times* aylarca süren bu hazırlığı şöyle anlatıyor:

"Geçen hafta Altın Mabet'e yapılan saldırı için Hindistan ordusu aylarca süren bir hazırlık yürüttü. Hazırlıklara İngiliz karşı saldırı servisinden uzmanlar da katıldı. Delhi'den gelen haberlere göre, Hindistan gizli servisinin araştırma ve inceleme kanadından iki kişi, Garry Saxesa ve R. N. Kay, uzmanlarla görüşmek için birkaç kez Londra'ya gittiler.

"Sonra Hindistan ordusunun farklı birliklerinden 600 kişi seçildi. Bunlar, gizli eğitim kampında kurulan Altın Mabet büyüklüğünde bir makete saldırı provaları yapmak üzere Delhi'nin 150 mil uzağındaki Chakrata tepelerine gönderildiler. Son üç aydır saldırı birlikleri en az beş defa Mabet'i işgal etmek üzere alarma geçirildi." *(Sunday Times,* 10 Haziran 1984)

Gandi Şıhların kendisini desteklediğini söyleyerek çatışmalardan Pakistan'ı sorumlu tutuyor. Olaylarda "dış güçlerin parmağı var" diyor. Şıh militanlarının Pakistan'daki "dini kamplarda" eğitildiğini ileri sürüyor. *(Sunday Times,* 10 Haziran 1984; *Asian Post,* 22 Ekim 1983)

Bu iddiaların hepsi doğru olsa bile, bunlar yine de Gandi'yi temize çıkaramaz. Emperyalizm her bunalıma parmağını daldırır, her bunalımdan yararlanır. Her bunalımda CIA'nın parmağını görmek mümkündür. Ayrıca olayları Pakistan'ın kışkırtması da mümkündür. Ama Gandi kimdir? Bir ara "kapitalist olmayan kalkınma yolu"nun liderlerinden biri olduğu öne sürülen Gandi, Hindistan'da hızla gelişmiş ve tekelleşmiş olan kapitalizmin, Hindistan burjuvazisinin bir sözcüsüdür. Kapitalizm hızla geliştikçe Gandi "ilericiliği"nin gerçek yüzü de açığa çıkmaktadır.

Olayları kışkırtanlar Gandi'den daha ilerici de, daha gerici de olsa, şu gerçek değişmiyor: Bu kavgada Gandi'nin yöntemleri, emekçi halkı din, dil, yöre vb. temelinde bölmeye yaramaktan öteye geçmiyor, Gandi'nin kendisinin demokrat olmayan yüzünü sergiliyor.

Pencap olaylarının ardındaki bazı gerçekler

İngiliz sömürgeciliğinden siyasal bağımsızlık kazandıktan sonra Hindistan belli düzeylerde otonomiye sahip eyaletlere bölünmüş federe bir devlet olarak örgütlendi. Ama kapitalizm geliştikçe bu yapı kapitalizmin daha hızlı ilerlemesinin önüne engeller koymaya başladı. O zaman Gandi, bölgesel otonomiyi engellemek, merkezi devleti güçlendirmek üzere yeni bazı önlemler almaya başladı. Hindistan'ı daha merkeziyetçi olarak yönetilen ulusal bir devlete dönüştürme çabaları hız kazandı.

Gandi, *Sunday Times* muhabiriyle yaptığı bir konuşmada

(Devamı 14. sayfada)

(Baştarafı 13. sayfada)
sorunların varlığını demokrasiye yüklüyor ve şunları söylüyor:

"Bütün bunlara cesaret veren demokrasidir. O kadar rekabetçi ki herkes bir çeşit destek arıyor. Bu, bölgeciliğe, dil, sınıf ve tabii kidinsel ayrımlara güç kazandırıyor." *(Sunday Times,* 10 Haziran 1984)

Acaba kim suçlu? Demokrasi mi, yoksa kapitalizmin çelişkilerini çözmek amacıyla demokrasiye çamur atan burjuvazi mi? Gandi'nin bu sözleri Pencap olaylarının ardındaki bazı gerçekleri açıklıyor. Dini motiflerin ardında kapitalizmin kendi çelişkileri uzanmaktadır.

Pencap Hindistan'ın en zengin eyaletlerinden biridir.

"Hindistan tahıl ihtiyacının %40'ını, pirinç ihtiyacının %50'sini bu bölge sağlıyor. Bankalardaki toplam paranın %5'i, ülkedeki tüm televizyon setlerinin %10'ü bu bölgeye ait. Ülkedeki bisiklet üretiminin çoğu bu bölgede yapılıyor ve en çok alkolü bu bölge tüketiyor. Pencap'ta yaşayanların yaş ortalaması Hindistan'ın diğer bölgelerinde yaşayanlardan daha yüksek. Ülke çapında yaş ortalaması 47 olduğu halde, bu bölgede 65'tir. Buna rağmen Pencap halkı nüfusun ancak %2.5'ini oluşturuyor." *(Asian Post,* 22 Ekim 1983)

Pencap olaylarının ülke içinde kapitalizmin eşitsiz gelişmesiyle yakından bağlı olduğu da açık bir gerçektir:

"Hindistan'ın eşitsiz ekonomik gelişmesi, zengin ve fakir topluluklar ve bölgeler arasında yarattığı büyük farklarla Pencap gibi zengin bir eyalette bile olaylara yol açıyor. Orada Şıhlar Hindistan'ın daha geri bölgelerine yöneltilen bazı büyük fabrikaların Pencap'ta kurulmasını istiyorlar.

(...)

"Aynı zamanda Pencap'ın Yeni Delhi'den daha fazla otonomi kazanmasını istiyorlar." *(Financial Times,* 11 Haziran 1984)

The Economist dergisi, Gandi'nin Amritsar'daki olaylar karşısındaki tutumunu ve başarısını övmüş:

"Hindistan'ın geri kalan bölgeleri için Amritsar'daki olaylar, kıtada merkezi hükümeti her zaman tehdit eden bölücü ve parçalayıcı güçlere karşı otoritenin yeniden kurulduğunu gösterecek...

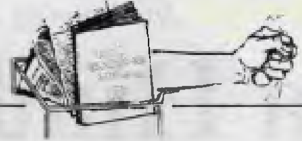
(...)

"Bu hafta Amritsar'da dayatılan en önemli ilke, Hindistan'ın bölünmez bir ulus olduğudur." *(Economist,* 9 Haziran 1984)

Emperyalizmin sözcüleri bir yandan tavşana kaç, tazıya tut derken, öte yandan Hindistan'da yaygın ve ciddi bir toplumsal patlamayı önleyecek her türlü burjuva yönetimi desteklemeye hazırdırlar.

Hindistan Komünist Partisi çok öğretici deneyimleri olan, şanlı bir partidir. Ama açıkçası Sovyetler Birliği'nin büyük etkisiyle uzun süre Gandi kuyrukçuluğu yaparak zayıfladığı için, bu olaylarda dış basında yansıdığı kadarıyla pek sesini duyurmuyor. Yine de, Hindistan'daki bunalım sürer ve yaygınlaşırsa, bu partinin harekete geçmesi ve hızla devrimcileşmesi büyük bir olasılıktır.

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Parti Tarihinden Sayfalar'a, 1933 yılında TKP Vilayet Komitesi Neşriyatı olarak basılan, illegal koşullar altında gizli çalışma yöntemleri konusundaki bir broşürü yayınlayarak yeniden başlıyoruz.

İllegal şerait altında gizli çalışma usulleri

Türkiye Komünist Fırkası 1927 senesinden beri denilebilir ki mütemadi sürette polisin takibatına, tethişlerine ve bir çok provakasyon vak'alarına maruz kalmıştır. Arkadaşlarımızın luzumsuz yere cesaret göstermeği bir marifet zannederek ancak takbihe şayan bir hayret bahadırlığı (kahramanlığı) ile illegal şeriatın icap ettirdiği en iptidai tedabiri çok defalar ihmal ettiklerini görüyoruz. Bu ihmal ve aramıza yeni giren tecrübesiz arkadaşlara bu çetin vazifede bittecrübe elde edilen bazı tahaffuz (muhafaza) çarelerinin öğretilmemesi yüzünden bu güne kadar pek çok kurbanlar verdik.

Bu son zamanlar vuku bulan tevkifatların hep kitlevi bir mahiyet alması aramıza sokulmaya muvaffak olan hafiye ve provokatörlere karşı kendimizi müdafa etmesini daha henüz öğrenmediğimizi ispat etmektedir.

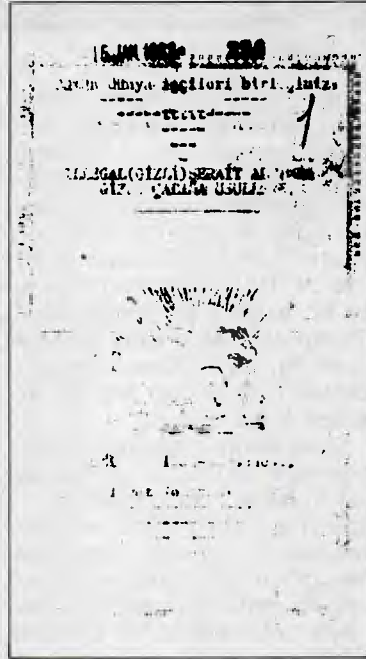
Provokasyon inkilapçı amelelere ve onların teşkilatlarına karşı burjuvazinin en iyi silahıdır. Burjuvazi bu silahını gün geçtikçe tekamül (inkişaf) ettirmekte ve bu hususta yeni yeni usullere geçmektedir. Bu metotlardan (usullerden) biri de fırka arasındaki muhalefet ceryanlarından istifade ederek veya çok defa bu ceryanları bizzat tevlit ederek inkilâp hareketleri içerisinde kendisine bir köşe hazırlamaktır.

Komünist enternasyonali (beynelmineli) bir çok şubelerinin tecrübelerine istinat ederek burjuvazinin polisleri vasıtasıyla fırkalar arasındaki fraksiyon ve muhalefet mücadelelerinden daima istifade ettiğini ve hatta bu mücadeleleri bizzat polisin organize (teşkilatlandırdığını) ettiğini esasen tesbit etmişti.

Bu son şubat tevkifatı komünist enternasyonalinin isabetli nazarlarını teyit ediyor. Bu tevkifata ait bütün vakaya daha henüz tamamıyla tesbit edilmemiş olmakla beraber muddeiumuminin iddianamesi Türkiye'de de (Okunamadı — *İ.S.)*

Konsprasyon yani gizli çalışmak metotlarının her arkadaş tarafından iyice bilinerek onu tevfiki hareket edilmesi ve her zaman bolşevikçe konspiratif yani gizli mesaiye alıştırılması için Macar Komünist fırkasının konspiratif mesaiye ait neşrettiği bir eserden bazı iktibaslar yapmayı luzumlu görüyoruz.

İnkilâpçı mücadelenin inkilâpçı bir teşkilat olmadan yapılamaycağı gibi bu inkilâpçı teşkilatlarda yalnız tamamen veya kısmen beyaz terör yani tedhişin cari olduğu yerlerde değil fakat usulen her tarafta konspiratif çalışmak mecburiyetindedir. Konspirasyon, inkilâpçı teşkilatlarının müdafaa silahıdır. Bunun için konspirasyonun müsbet neticeler verebilmesi için bütün kanun ve kavaidinin bilâ istisna bütün fırka arkadaşları tarafından tatbiki şarttır. Bu hususa gerek fırka organlarının, gerek münferit azalarının riayet edip etmediklerini kontrolu büyük bir ehemmiyeti haizdir. Her yeni bir azayı hatta sempatizanları (çalışmaya taraftar olanları) bile bu hususta muhakkak tenvir etmek vazifemizdir. İllegal teşkilat azalarının bu teşkilata ait mesaili gizli tutmaları, ne samimi arkadaşlara ne de çok emniyet ettikleri kimselere bile bu meselelerden bahs etmemeleri illegalitenin en iptidai şartıdır. Fırka dahilinde hiç kimsenin fırka mesaili üzerinde kendisine tevdi edilen vazifenin ifası için lazım olan şeylerden fazlasını bilmemesi konspiratif mesainin en iptidai kaidesidir.

Arkadaşların aralarında kimseye söylenmemesini şart koyarak sureti hususiyede birbirlerine herşeyi anlatmaları fırka mesailinde daima tehlikeler tevlit eder. Çünkü çok defalar bu mesail en nihayet yeni "sureti hususiye"de polisin kulağına kadar gidiyor. Boş boğazlık fırkanın en büyük düşmanıdır. Yalnız çok söyleyenler değil fakat çok soranlar da fırka için tehlikelidir. Mütecessis kimseleri şüpeli unsurlar gibi telakki etmeliyiz.

Polisin provokatörlere inkilapçı teşkilatları ele geçirmek için değil fakat aynı zamanda fırka içine tefrikalar sokarak fırkayı dağıtmak için kullandığı da artık bir vak'adır. Bunun için bir işle mükellef olmayan kimselere fırka mesaili hakkında malumat vermek veya onların verecekleri bu gibi malumata kulak asmak aynı hatadır. İllegal komünist partilerinin bütün azaları hususi bir fırka ismi taşımakla mükelleftirler. Fırka işleriyle muhtelif sahalarda faal olan arkadaşlar her saha ve mıntıkada ayrı bir isim kullanmak mecburiyetindedir. Fırka işleriyle uğraşan şu veya bu arkadaşın hakiki ismini kimse öğrenmeğe çalışmamalıdır, bilenler varsa bunlar da hiç bir zaman bu isimleri ağızlarına almamalıdırlar.

Fırkanın herhangi bir kısmında tevkifat vukuunda tevkif edilenler veya fırkanın bu tevkifat ile alakadar bulunan organi rabıtası olan bütün arkadaşlar derhal isimlerini değiştirmelidirler.

Konspiratif mesai, taahüt edilen en ehemmiyetsiz bir işin ifasında bile büyük bir intizam verilen söze sedakat ister. Randevülere tam vaktinde ve dakikasında gitmek yalnız fırka işinin intizamında gitmesi noktai nazarından değil fakat aynı zamanda bir az erken veya geç gelmenin bazen bütün konspirasyona zarar getirebileceği noktai nazarından da çok mühimdir.

İllegal evlerde ne adres ne de her hangi bir evde bir evrak bulunmaması hakkında nekadar israr edilse yeri vardır. İşler için luzumu olan adres, randevü saatleri ve diger işaretleri arkadaşlar adeta ezberlemelidirler. Bazen istisnai olarak her halde yazmak icap ederse bunları yalnız yazanın bizzat kendisinin anlıyabileceği bir tarzda bazı işaretler, kısaltmalarla yazılmalıdır. Fakat bu tarzda bile cep defterine kat'iyen yazılmamalıdır. Ancak hiyni hacette, tevkifat esnasında imha edilebilecek ve ya en nihayet yutulabilecek çok ince kağıtlar üzerine yazılmalıdır.

Polisçe tanınmış arkadaşlar, el yazısı ile yazılmış ecrakı kimseye vermemelidirler. Mümkün olduğu kadar sokakta veya her hangi bir yerde arkadaşlar birbirini tanımamazlıktan gelerek selamlaşmamalıdırlar. İki üç kişi bir araya geldikleri zaman içlerinde illegal faaliyette bulunan arkadaşları bilmemelidirler.

Bir içtima veya randevüye gitmezden evvel ceplerde zararlı bir şey bulunmamasına itina etmek ve arkadan kimsenin takip etmediğine iyice emniyet getirmek şartdır. Fakat bu araştırma nazara çarpmayacak surette tabii bir tarzda yapılmaz da asabi ve acayip tavırlarla yapılırsa hafiyelerin nazari dikkati daha ziyade celp edilmiş olur.

İllegal her içtima veya buluşmada fırka işleri görüşülmezden evvel arada konspiratif bir dakika olmalıdır. Bu dakika ansızın polisin eline düşüldüğü takdirde ne söylenilmek icabedeceğini kararlaştırılmasına hasredilmelidir. Bu suretle isticvapta mümtekif bir birine zıt ifadelerle polisin taharriyatı kolaylaştırılmamış ve diger arkadaşların tuzağa düşürülmesinin önüne geçilmiş olur.

İçtima, intizar edilen arkadaşların hepsini tanımayan birisinin evinde vuku bulursa yalnız içtimaa iştirak etmesi icap eden arkadaşların bileceği bir parola tespit edilebilir.

Polisin tahtı tarassudunda bulunduğunu şüphe eden her arkadaş derhal bundan fırka teşkilatını haberdar etmekle mükelleftir. Bu arkadaşın böyle bir vaziyet karşısında hattı hareketi fırka kararına tabidir.

Posta veya telefonla ... fırka isimleri veyahut fırka mesaili hakkında açık malumat verilmemelidir.

İllegal teşkilatlarda arkadaşların birbirlerine fotograf hediye etmeleri memnudur. Her bir fotograf polisin takibatını bir kaç misli kolaylaştırır.

Bir tevkifat esnasında tevkif edilen arkadaşın sağlamlığına güvenerek tedabir ittihazını ihmal etmek aynı hatadır. Tevkif edilen nasıl bir arkadaş olursa olsun alınması icap eden her türlü tedabir derhal alınmak icap eder. Her tevkifatı müteakip ne suretle vuku bulduğunu ... tevellüt ettiğini ariz ve amik tedkik etmek luzumdur. Polisin ve hafiyelerinin ilerideki vazifelerini müşkülleştirmemek için bu hususta ketum davrandığını ekseriya tevkifatların vukuunda tesadüflerin yardımını ileri sürdüklerini unutmamalıyız.

Hafiye ve provokatörlere karşı bi aman bir mücadele açmalıyız. Provokatör faaliyetlerinden şüphe edilip te daha ... resmen fırkaca teeyyüt etmeyen kimselere gelince:

Onların haklarında kimseye bir şey söylemeyerek sadece göz hapsine alınması lazımdır. Her hangi bir yoldaş veya sempatizan hakkında ufak bir şüpeye düşüldümü bundan derhal fırka divanı haberdar edilmeli fakat başka kimseye bir şey söylenilmemelidir. Fırkaca provokatörlüğü ve hafiyeliği tebeyyün eden kimselere gelince bunları bilakis bütün arkadaşlara teşhir etmek ve mümkün olduğu kadar geniş proleter kitleleri arasında da mahiyetlerini anlatmakla mükelleftir. Fırka bu gibi hafiye ve provokatörlere karşı içtimai boykot usulünü tatbik ettirmeye çalışır.

Macar komünist fırkasının bu broşüründe, polis ve mahkeme huzurunda komünistlerin nasıl bir hattı hareket takip etmeleri icabettiğine dair bir çok malumat mevcuddur. Biz bu gün bizim için en mühim olanları bu bir kaç sahifede hulaseten yazdık. Bütün teşkilatlarımızın bunlara riayette kusur etmemelerini inkilap hareketlerinin selameti namına kendilerinden talep ederiz.

Yoldaş, okuduktan sonra yırtma başkasına ver.

Hapisteki yoldaşlarımıza yardımımızı unutmayalım.

SON

Sinem Katıksız'ın gönderdiği Sabahattin Ali'yle ilgili bilgiler veren bir yazıyı yayınlıyoruz. Bu yazı aynı zamanda işçi-sanatçı Fethi Savaşçı'nın Direniş *dergisinde basılan* "Sabahattin Ali'nin Kitapları" *başlıklı yazısına dostça eleştiriler de taşıyor.*

SABAHATTİN ALİ ÜSTÜNE

Sinem Katıksız

Devrimci yazar Sabahattin Ali üstüne çok yazıldı birkaç aydır. Bu yazılardan birisi de Frankfurt'ta yayınlanan *Direniş* dergisinde çıktı. "Sabahattin Ali'nin Kitapları" başlığını taşıyan yazıyı beğendim. İşçi yazar Fethi Savaşçı yazmış. Ama yazının bir yanını eksik bulduğumu söylemek isterim. Kısaca şöyle diyeyim:

Sözünü ettiğim yazıda hep Sabahattin Ali'nin öykülerinden, romanlarından söz edilmiş. Sabahattin Ali'nin şiirlerinden hiç söz yok gibi. İyi bir ozan, yazar olan Fethi Savascı, iyi bir araştırmacıdır da! Öyle olduğuna göre, neden, Sabahattin Ali'nin şair-şiir yönüne, yasak savarcasına değinip geçmiş. Bunu bir türlü anlayamadım.

Sözünü ettiğim *Direniş* dergisinin 8. sayısında Savaşçı, sadece, Sabahattin Ali'nin şiirlerini topladığı ***Dağlar ve Rüzgâr*** hakkında ansiklopedik bilgi vermekle yetiniyor. Diyor ki: *"Dağlar ve Rüzgâr,* 1934 yılında Sabahattin Ali'nin heceyle yazdığı şiirlerini içeren kitabının adıdır. Ünlü Aldırma Gönül Aldırma adlı şiiri de bu kitaptan alınmış bestelenmiştir."

Fethi Savaşçı, genç kuşaktan sayıldığı için, bazı şeyleri bilmiyor. Bilmek zorunda da değil. Adı geçen şiirin adı "Aldırma Gönül Aldırma" değil, "Hapishane Şarkısı"dır. Kıta sonları "Aldırma Gönül Aldırma" diye bittiğinden, dinleyenler, genç besteciler şiire bu adı vermişlerdir. Şiirin yaygın adı, "Aldırma Gönül Aldırma"dır. Ama biz işin, doğrusunu yazmak zorundayız. 51 yıl önce dostum Sabahattin Ali'nin koyduğu adı değiştirmeye çalışmak, doğru birşey değildir. "Aldırma Gönül Aldırma" değil, "Hapishane Şarkısı 5"tir. Sözünü ettiğim şiir beş tanedir. Sonuncusu bestelenmiştir. 1. şiir 1932'de, diğer dördü de 1933 yılında yazılmış, 1934'te kitaplaşmıştır.

Fethi Savaşçı, bağışlasın suçum varsa.. Neden şiirlerinden söz etmemiş bu büyük ustanın? Bizde her devrimci yazar işe şiirle başlamıştır.

Sonra Sabahattin Ali'nin 1926-1929 yıllarında Almanya'da öğrenimdeyken yazdığı şiirleri vardı. Bunu eski yazıyla bir defterine not etmişti. Öyle sanıyorum ki *Kurbağanın Serenadı* adı altında da toplamıştı. Türkiye'de son yıllarda bu konuda çok araştırma yapıldı. Birçok yazı, kitap yayınlandı. Eski yazı bilmeyen yeni kuşaklar Sabahattin Ali'nin eski yazıyla yazılmış tüm şiirlerini okumak, bilmek araştırmak, bestelemek isterler.

Bir Sabahattin Ali hayrankârı olan Fethi Savaşçı'yı kınamak aklımın köşesinden bile geçmez. Ama tüm olanaklarını kullanarak bize, daha doğrusu genç kuşaklara, Sabahattin Ali'den, yeni sesler, yeni renkler, yeni heyecanlar, yeni devrim ışıkları taşısın isterim. Bizler ununu elemiş, eleğini asmış insanlarız. Fethi Savaşçı'nın devrimci karakteri böyle bir yenilgi deyimini kabul etmez ama, gerçek bu... Yunus'un dizeleriyle, bir başka biçimde tekrarlayayım: "Biz bu dünyadan gider olduk-Kalanlara selâm olsun".

Türkiye'de burjuvazinin sözünü etmediği, unutturmak istediği, tüm devrimci yazarlarımızı, yurt dışında baştacı etmek zorundayız. Bu yüzden de herşeylerini, en ince ayrıntılarına kadar bilmeliyiz. Bilgi, devrim sevgisini biler. Devrim ateşini körükler. Devrim umudunu daha ötelere götürür.

Türkiye işçi sınıfı içinden devrimci bir yazar olarak çıkan Fethi Savaşçı, bize, Sabahattin Ali'nin şiirlerinden de söz etsin. Kendisi okuyabildiğim kadarıyla devrimci bir şairdir. Kısacası yarım bıraktığı işi tamamlasın. Uyarılarımdan dolayı da bana gücenmesin!.

İBRAHİM AZİZ'DEN ŞİİRLER

İbrahim Aziz Kıbrıslıdır ve AKEL'de, sendikalarda uzun süre çalışmış bir kişidir. Kendisiyle anlaşamadığımız bazı konularda karşılıklı yazışma-eleştirilerimiz gazetemizin eski sayılarında yayınlanmıştı. Dostça yürüyen bu tartışmamızdan sonra bize şiir kitabını gönderdi. Kitaptan birkaç şiir yayınlıyoruz. Şiirlerin birinden de anlaşıldığı gibi İbrahim Aziz, çok güvendiği çevrelerden bazı üzücü haksızlıklarla karşılaşmıştır. Yine de harekete, ilkelere küsmeyişi, savrulmayışı doğru bir tutumdur ve haklı ise sonunda kazanmasının güvencesidir.

Oğluma öğüt

Ömür boyu
vermişsen kendini
değerlerin en kutsalı saydığın
Parti davasına
büsbütün.
Partini sevmişsen
oğlun kadar
ve oğlunun yarını için
kendini oğluna değil
Partine adamışsan.
Ancak...
Bir gün
Parti içinde
yüksek mevkide,
Parti'den ziyade
kendine
ve oğluna düşkün
biri bulunur da,
hareketin ilkelerine
ters düşen
zihniyetine
karşı çıktığın için
hışmına uğrarsan,
ilkelere bağlı kal!
Gerileme sakın!
Gücü yeterse,
Parti'den atabilir de seni.
"Düşman" olduğun
söylenirse hücrelerde,
"hain" damgasını da
vururlarsa alnına
— Olmaz deme....
olur şeylerdir bunlar.
Hak
ahlâk
bir yana itilir,
güçlü etkin olur da,
başına böyle birşey gelirse
eğer,
yılma!
İthamlar geri tepen silahtır.
Bunu unutma!
Yılgınlığın da
yeri olmamalıdır kalbinde.
Yerinde dur,
dimdik.
Açık alınla.
Kirletme vicdanını.
İhanet etme sakın
işçi davasına.
Doğru yoldan şaşma,
ve şaşmadıkça
seni itham edenlerin,
çabuk hırsız
ev sahibini bastırır
misali,
saldırgan olacaklarını da bil!
Güçlü oldukları için değil.
İthamın geri tepmesinden
korktukları için.
Seni düşman saflara itip,
elinden kurtulmaları için.

Aralık, 1982

Tutku

Bir sevdaya tutuldum
Bahar gibi açıyor
Buram buram kırlarda.
Bir sevdaya tutuldum
Bacaları dumanlı.
Nasırlı ellerin
emeği türkü.
Çocukların yanağı
elma gibi kırmızı.
Barış türküleri
dumanlı bacalarda
dalga dalga yayılan,
Yeşil adam Kıbrıs'tan
Akdeniz'in dört bir yanına.
Bir sevdaya tutuldum
Bir sevdaya tutuldum
Barış
ekmek
özgürlük.
Niyetim yoktur,
vazgeçemem
bu sevdadan.
Ne de
bu sevda benden.

1 Mayıs 1982

Dostlara

Serseri bir kurşun
kıyarsa bir gün
haince
benim de
canıma
Kırmızı bir karanfil
koyarsın
değil mi dostum
sen de toprağıma?
Bir de
yurdunu
insanını
Partisini
gerçekten sevdi,
ele vermedi
dersin.
Sevgisi temizdi.
Bu yeter bana.

Haziran, 1983

İŞÇİ MİZAHI

SELİMİYE CAMİİ İLE FIDEF'IN ORTAK EYLEMI

Türkiye Postası'nın 1 Haziran 1984 tarihli sayısında bir haber yayınlandı. "Selimiye Camii ile FİDEF'in ortak eylemi" başlıklı haberde şöyle deniyor:

"Federal Almanya'nın Siegen kentinde FİDEF'e bağlı *Türkiyeli İşçiler ve Öğrenciler Birliği* ile *Geisweid Selimiye Camii,* 6 Mayıs günü Selimiye Camii'nde *"Oturma Hakkı nedir ve dönüş primlerinin içyüzü"* konulu bir toplantı düzenlediler. Konuşmacı olarak Siegen Türk-Danış temsilcisi *Timur Turgay*'ın davet edildiği ve öğle namazından sonra başlayan toplantıya 150 Türkiyeli katıldı.

"Toplantının açış konuşmasını yapan cami imamı, çevrede toplantı aleyhine yayılmak istenen söylentilere değinerek işçi haklarının korunması ve Türk işçilerinin beraberliğinin sağlanması için böyle toplantılar yapılması gerektiğini belirterek, Hz. Muhammed'in *"Bir meseleyi kim en iyi biliyorsa ondan öğrenmek müslümanlığın gereğidir"* dediğini hatırlattı. Toplantı aleyhine söylentiler çıkaranların Hz. Muhammed'in bu sözlerine ters düştüklerini ve böylelikle de *"günah işlediklerini"* söyleyen Cami imamı, bundan sonra da bu tür toplantılara önem vereceklerini belirtti.

"Toplantı sonunda muhabirimizin sorunlarını yanıtlayan Timur Turgay ve İşçi Birliği yöneticileri görüşlerini şöyle açıkladılar:

" *'Derneğimiz ve bağlı olduğumuz FİDEF baştan beri bu tür ilişkilere önem veriyor. Amacımız kendilerine ulaşamadığımız ve sorunları en çok olan yığınlara ulaşmak, onların sorunlarına Cami yönetimi ile birlikte çözüm yolları aramaktır. Selimiye Camii ile ortak çalışmalarımızı sürdüreceğiz.'* "

Pes doğrusu! Ama ne diyelim, komünizmde herkes gibi menşeviklerde de din ve ibadet özgürlüğüne sahiptir. Menşeviklerimizin, dini bütün müslüman kitlenin pekçok olan sorunlarını "cami yönetimiyle birlikte" çözme uğraşlarında yolları "açık" olsun. Yalnız bir küçük ricamızı Hazreti Muhammed'in izniyle kabul buyursunlar ve artık Komünist Partisi'nden istifa etsinler! Yolcu yolunda gerek!

Hoşça bak zâtına kim zübde-i alemsin sen,
Menşevik-i dide-i ekvan olan ademsin sen...

Her yıl belediyenin düzenlediği festivali, ırkçılığa karşı kampanyanın bir parçası olarak bu yıl LİB düzenledi.

Dostluk festivali ırkçılığa karşı başarılı bir ses oldu

Geleneksel olarak her yıl Londra Islington Belediyesi'nce düzenlenen dostluk festivalini, ırkçılığa karşı savaş yılı olması nedeniyle bu yıl, belediyenin isteği üzerine ırkçılığa karşı kampanyanın bir parçası olarak Londra İşçi Birliği düzenledi. 17 Haziran pazar günü, Londra'da Türkiyeli ve Kıbrıslıların en yoğun yaşadığı Newington Green'de yapılan festival, gün boyunca çok kalabalık ve programıyla çok başarılı oldu. Irkçılığa karşı kampanyaya katkı yaptı.

Festival alanında, belediye sınırları içinde bulunan çeşitli örgütler, bu arada İTİB ve İTKB de masalar açtılar. Yayın, rozet, yiyecek satışları oldu. Festivalin zengin bir programı vardı.

Belediye Başkanı, LİB, İTKB başkanları ve bazı başka örgütlerden temsilciler konuşmalar yaptılar. Bölgenin çeşitli amatör müzik gurupları, ses sanatçıları konser verdiler. Londra İşçi Birliği korosu çıktı. LİB Folklor Ekibi folklor gösterisi yaptı. Ayrıca, bölgedeki siyah-beyaz, İngiliz, Karayipli, Türkiyeli çocuklardan oluşan bir gurup, savaşı protesto anlamı taşıyan robot dansı gösterisi yaptı.

Festivalde güreş, karate ve tavla yarışmaları da oldu. Güreş yarışmasına katılanlar arasında İngiltere'nin olimpiyatlara yollayacağı takımdan güreşçiler de vardı. Karate yarışmasına bölgedeki çeşitli gençlik gurupları katıldılar. Tavla yarışmasına da kadınlı erkekli geniş bir katılım oldu.

Festivalde ayrıca akrobatların gösterileri yer aldı. Yumurta taşıma vb. yarışmalar yapıldı. Gün boyunca İngiliz, Türkiyeli, Kıbrıslı, Karayipli, Afrikalı çok çeşitli uluslardan binlerce emekçinin katıldığı festival ırkçılığa karşı gerçekten başarılı bir ses oldu.

Festivale gün boyunca 5000 kadar emekçi katıldı

Islington Belediye Başkanı konuşma yaparken

Sağdaki resimde yoğurt yeme yarışmasına katılanlar, alttaki resimde ise tavla yarışmasında düşünenler görülüyor

Sağdaki resimde, büyük ilgi gören yağlı güreşler, alttaki resimde ise karate yarışmasında kazanan işçi arkadaş görülüyor

Hapishanede pr test eylemi

Değerli yoldaşlar,

Mannheim olayından sonra polis belirli tutuklamalara ve dernek üyelerimiz üzerinde baskılara girişti. Bildiğimiz gibi, 10 Mayıs'ta iki yoldaş, biri evinden, biri hastaneden alınarak tutuklandılar. Aynı gün başka iki yoldaşı da aradılar ancak evlerinde olmadıkları için tutuklayamadılar.

Bu iki yoldaş ertesi gün, estirilen polis terörünü kamuoyuna sergilemek amacıyla, mahkeme binası önünde düzenlenen kalabalık bir protesto gösterisi ve basın toplantısıyla, başsavcılığa "teslim" oldular. Bu tutumlarıyla, aynı zamanda, bir gün önce alınan yoldaşlarımızla sıkı bir birlik içinde olduklarını açıklamış oldular.

Bu olaydan on gün kadar sonra 22 Mayıs günü bir başka yoldaşımız MTİB lokalinde nöbetçilik yaptığı bir sırada polis tarafından tutuklandı.

Üç yoldaşımız Mannheim, iki yoldaşımız ise Heidelberg tutukevine gönderildi. Daha sonra iki yoldaşımız kefaletle serbest bırakıldı.

Heidelberg tutukevinde kalan bir yoldaşımız orayı şu sözlerle anlatıyor: "Toplumsal sorunları burada yoğunlaşmış bir şekilde bulabilirsin, hepsi burada yatıyor."

Yoldaşlarımız Heidelberg hapsanesine girer girmez ilk eylemlerini gerçekleştirdiler. Pencereye gidip yüksek sesle bağırarak diğer Türkiyeli tutuklularla ilişkiye geçtiler. Şimdi pencereden pencereye, tüm Türkiyeli tutukluların duyabileceği bir sesle konuşmak, tartışmak Heidelberg'de günlük yaşamın bir parçası oldu. Yoldaşlarımız havalandırmaya çıkarıldıklarında da diğer Türkiyelilerle ilişkilerini sürdürüyorlar.

Yoldaşlarımızın düzenlediği bir başka eylem de şöyle olmuş:

Ramazan Bayramı nedeniyle konsolosluktan bir temsilci ve bir hoca hapsaneye gelmişler. Amaçları mahkumlara toplu namaz kıldırıp propaganda yapmak. Yoldaşlarımızın girişimiyle bayram namazı Türkiye devletini protesto eylemine dönüştürülmüş. Temsilci hocasıyla birlikte salondan kovalanmış. Eyleme katılan bir başka yoldaş ayrıntılarını size yazacak.

Eylemlerin de gösterdiği gibi, tutuklu yoldaşlarımızın morali yüksektir. Çalışmalara katılmak için çıkacakları günü bekliyorlar.

Nevzat Uyar, Mannheim